

Protocollen en richtlijnen taxaties faunaschade

Versie 2.0
april 2024

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Het proces tegemoetkoming faunaschade	5
3	Protocol taxatie faunaschade gewassen	7
3.1	Vorbereiding	8
3.2	Afspraak en eerste bezoek	10
3.3	Vervolgbezoeken.....	10
3.4	Laatste bezoek, de eindtaxatie.....	11
3.5	Tweede taxateur	11
3.6	Prijzen van gewassen	11
3.7	Bevestiging taxatie.....	12
3.8	Reactie tegen bevestiging taxatie.....	12
3.9	Controle door taxatiebureau	12
3.10	Beoordeling door BIJ12.....	12
A.	Taxatierichtlijn graslandschade voorjaar (eerste snede).....	13
B.	Taxatierichtlijn graslandschade zomer en najaar.....	23
C.	Taxatierichtlijn faunaschade in mais.....	28
D.	Taxatierichtlijn faunaschade in graan	33
E.	Taxatierichtlijn faunaschade in fruit.....	39
	Bijlage 1 Nadere toelichting prijzen	43

Voorwoord

Dit document is opgesteld om de verschillende werkwijzen van taxeren van landbouwschade door fauna vast te leggen. Het is gebaseerd op eerder verschenen afzonderlijke documenten en werkwijzen en op basis van ervaringen met taxeren van landbouwschade door taxatiebureaus. Het is opgesteld door BIJ12 op basis van de input van CLM, Wageningen Universiteit en Research en taxatiebureaus.

Het vastleggen van de werkwijze is belangrijk. BIJ12 en provincies hechten grote waarde aan een eenduidige werkwijze en aan nauwkeurige, betrouwbare en herhaalbare wijze van taxeren van faunaschade. Dit sluit bovendien aan bij de professionalisering van (werk)processen door BIJ12. Een goede beschrijving van de werkwijze hoort daarbij.

In december 2019 is de eerste versie van dit document vastgesteld. Aanleiding was toen de nieuwe contractperiode BIJ12 - taxatiebureaus en de overgang naar volledig digitaal uitwisselen van informatie. In deze nieuwe versie zijn de ervaringen die afgelopen jaren zijn opgedaan gebruikt om de afspraken aan te scherpen en duidelijker te maken. Op die manier is voor het voor iedereen: grondgebruikers; taxateurs en BIJ12, duidelijk hoe taxaties in verschillende gewassen worden uitgevoerd op basis van welke afspraken en uitgangspunten.

Dit document is met zorg samengesteld door BIJ12. Mocht u onvolkomenheden, opmerkingen of fouten constateren dan verzoeken wij u deze te melden bij BIJ12.

Jolinda van der Endt
Directeur BIJ12

1 Inleiding

BIJ12 is verantwoordelijk voor de uitvoering van het proces rondom tegemoetkoming in faunaschade. Dit gebeurt in opdracht van de 12 provincies. Hiervoor is een procedure opgezet waarbij BIJ12 tegemoetkomingsaanvragen afhandelt. Dit betreft het ontvangen van de aanvragen, het laten uitvoeren van de taxaties, de beoordeling van de aanvraag, de berekening van de (hoogte van de) eventuele tegemoetkoming en het opstellen van de beslissing op de aanvraag en uiteindelijk de uitbetaling. Ook doet BIJ12 de behandeling van de bezwaar- en beroepsprocedures tegen de faunaschade-besluiten, namens de 12 provincies. Meer informatie is te vinden op: www.bij12.nl/faunazaken.

Een belangrijk onderdeel in deze procedure is het in kaart brengen van de omvang van de schade en het vaststellen van de schadeveroorzakende diersoort(en) door een onafhankelijk taxateur. BIJ12 sluit hiertoe contracten met aanbieders van taxatiediensten.

Dit protocol en bijbehorende richtlijnen zijn opgesteld om de taxaties door verschillende bureaus en taxateurs op een eenduidige herleidbare manier uit te voeren. In dit document is het protocol beschreven voor taxatie van faunaschade aan gewassen. De werkwijze voor taxaties van faunaschade aan landbouwhuisdieren is in een separaat document beschreven. Volgens de definitie is een protocol een document waarin wordt vastgelegd op welke manier bepaalde activiteiten moeten worden uitgevoerd. Oftewel afspraken over de manier van werken. Naast een protocol biedt dit document een set van richtlijnen over het taxeren van schade aan verschillende gewassen. Een richtlijn is een bindend instrument als het gaat om het te bereiken resultaat (=het taxatierapport) waarvoor de richtlijn is bestemd. In dit geval een taxatierapport door een onafhankelijk taxateur.

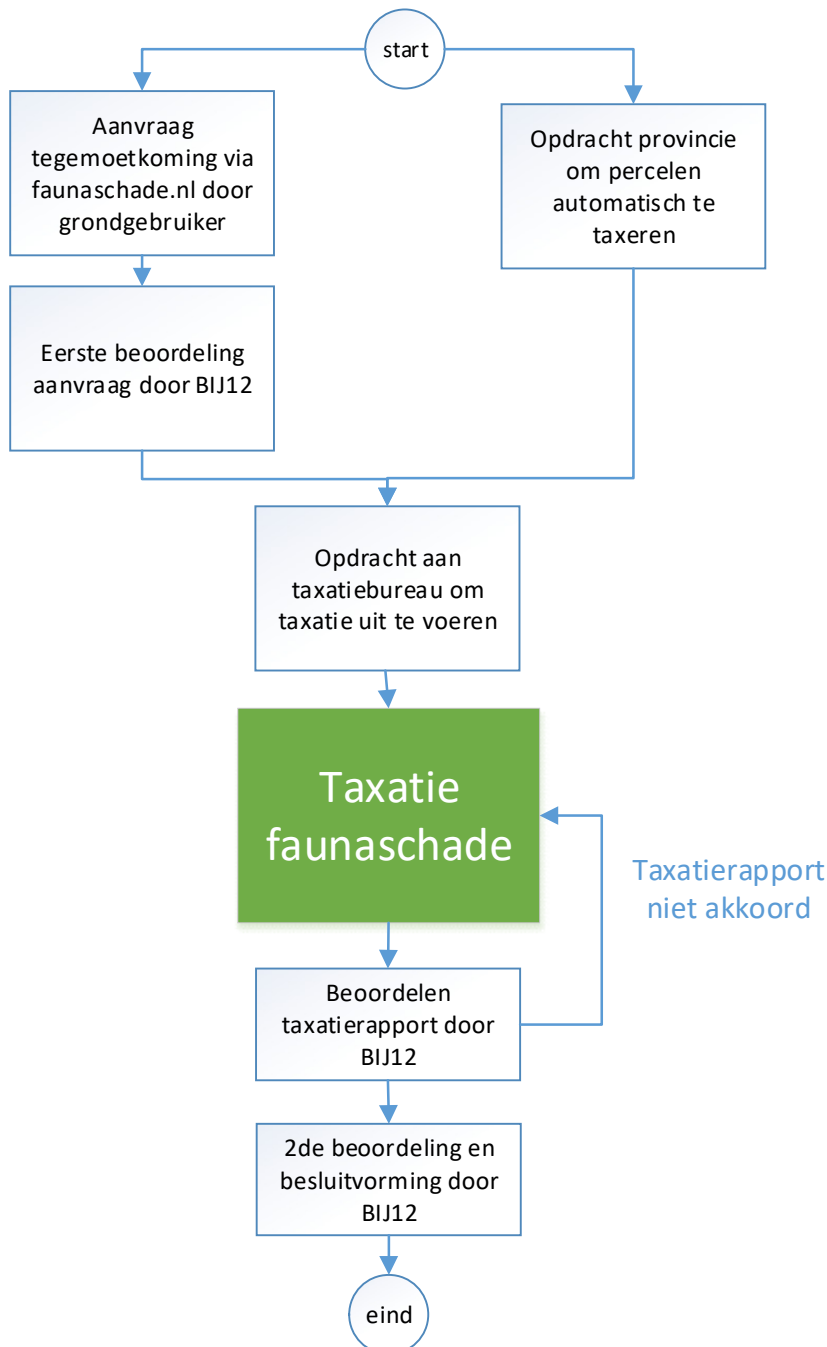
Dit document bevat een zestal richtlijnen voor verschillende gewasschadetaxaties:

- Richtlijn taxatie schade aan voorjaarsgras (eerste snede) (bijlage A)
- Richtlijn taxatie schade aan zomergras en najaarsgras (bijlage B)
- Richtlijn taxatie schade aan maïs (bijlage C)
- Richtlijn taxatie schade aan graan (bijlage D)
- Richtlijn taxatie schade aan fruit (bijlage E)

De richtlijnen beschrijven de werkwijze van veel voorkomende gewassen. In gevallen dat er geen richtlijn beschikbaar of de richtlijn onvoldoende handvatten geeft, wordt getaxeerd naar eigen inzicht/expertise van de taxateur/taxatiebureau.

2 Het proces tegemoetkoming faunaschade

In onderstaande figuur 1 is het proces voor een tegemoetkoming faunaschade weergegeven zoals dat door BIJ12 wordt uitgevoerd. Dit document beschrijft de activiteiten zoals die in het groene vak worden uitgevoerd. Het start dus met een opdracht van BIJ12 aan het taxatiebureau en eindigt bij het opleveren en goedkeuren van het taxatierapport.

Figuur 1. Proces tegemoetkoming faunaschade BIJ12

Taxatieopdrachten worden vanaf 2020 alleen via digitale koppeling (API) vanuit BIJ12 aan het taxatiebureau aangeleverd. Dit is inclusief de geoinformatie van de te taxeren percelen.

Bezoekverslagen en bevestiging van de taxatie worden binnen 48 uur aan BIJ12 verstuurd. Het is belangrijk dat BIJ12 (en provincies en faunabeheereenheden) vroegtijdig op de hoogte kunnen zijn van schadeontwikkeling in het veld.

3 Protocol taxatie faunaschade gewassen

In het protocol taxatie faunaschade gewassen zijn een aantal stappen te onderscheiden, zie onderstaand figuur 2. Het zijn de tussenstappen van het groene blokje uit figuur 1. tegemoetkoming faunaschade.

Figuur 2. Proces faunaschadetaxaties gewassen

Het protocol taxatie faunaschade gewassen in dit document beschrijft de werkzaamheden bij de stappen 1 tot en met 6. In de volgende paragrafen worden de stappen besproken en uitgelegd.

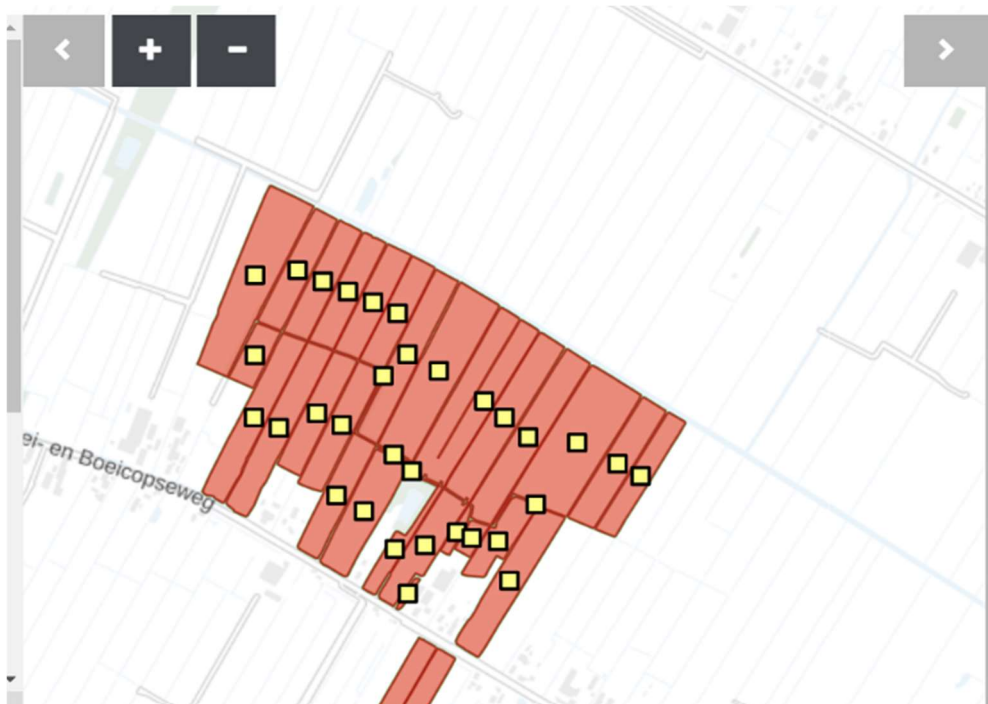
3.1 Voorbereiding

De taxateur/het taxatiebureau zorgt dat hij/zij de juiste gegevens beschikbaar heeft. Het gaat daarbij om:

- Opdracht tot taxatie faunaschade, zie voorbeeld in figuur 3.
- Kaartbeelden/materiaal over de te taxeren percelen, zie figuur 4.

Eigenschap	Definitie	Toegestane waarden	Voorbeeld
Taxatiebureau			
Identificatie	Unieke identificatiecode van een taxatiebureau	Integer	1001
Aanvraag			
Zaaknummer	Unieke identificatie van de <zaak> in het zaaksysteem van BIJ12. Dit nummer wordt toegekend aan de aanvraag voor	Integer (start met 100000)	100010
Datum opdracht	Datum waarop de taxatieopdracht is verstrekt door BIJ12	Date/time/zone	2019-07-21T17:32:28Z
Indicatie spoed	Door BIJ12 aangegeven of de opdracht door het taxatiebureau met spoed dient te worden opgeenakt	Boolean (Ja/nee)	False
Datum aanvraag	Datum waarop de aanvraag is ingediend bij BIJ12	Date/time/zone	2019-07-21T17:32:28Z
Datum schade	Datum waarop de schade door de grondgebruiker is geconstateerd	Date/time/zone	2019-07-21T17:32:28Z
Provincie	Provincie waarbinnen de schade percelen vallen	String(478)	Gelderland
Opmerking van de grondgebruiker	Specifieke opmerking van de grondgebruiker t.b.v. taxatie	Tekst (2048)	Schade is groot
Opmerking van BIJ12	Specifieke opmerking van BIJ12 t.b.v. taxatie	Tekst (2048)	Elk jaar zelfde schade
Gewassoort	Gewassoort waar schade aan is.	Numeriek	1024
Grondgebruiker			
Identificatie GG	Unieke identificatiecode van een grondgebruiker	Integer	10234
Naam GG	(Bedrijfs)naam van de grondgebruiker	VARCHAR(438)	Boerderij X
Adresregel1	Straatnaam + huisnummer + aanvullend huisnummer van de vestiging van de grondgebruiker	VARCHAR(478)	Boerderijstraat 1b
Postcode	Postcode (numeriek en alfanumeriek deel) van de vestiging van de grondgebruiker	String (22)	9999 AA D 10179
Woonplaats	Woonplaats vestigingsadres van de grondgebruiker	VARCHAR(50)	Groningen
Land	Land vestigingsadres van de grondgebruiker		NL
Indicatie biologisch bedrijf	Indicatie of het bedrijf gecertificeerd is als biologisch bedrijf	Boolean (Ja/nee)	true
Contactgegevens			
Naam	Naam de contactpersoon van de grondgebruiker	String(438)	Fret van Schademelder
Telefoonnummer	Telefoonnummer van de contactpersoon	String(478)	+31 (0) 528 999999
Mobielfnummer	Mobielf-nummer van de contactpersoon	String(478)	+31 (0) 651999999
Emailadres	Email adres van de contactpersoon	String(478)	email@boerx.nl
diersoort tabel met max 5 rijen			
Diersoort Code	Schade veroorzakende diersoort Verzameling van overeengekomen codes die een diersoort uniek identificeert	Numeriek	12345
percelen (1 of meer)			
perceels fieldid	Uniek nummer, toegekend vanuit RVO (BRP) ter identificatie van een perceel	Numeriek	1023242
	perceelnaam door gebruiker	string	achter de stal
Polygoon (field geometrie)	Gesloten vlak op een kaart dat de exacte contouren van het perceel duidt.	varchar(4000)	{type: Feature, bbox: [-10.0, -10.0, 10.0, 10.0], geometry: {type: Polygoon coordinates:
Bijlage			
Foto's van de schade	Door grondgebruiker bij de aanmelding toegevoegde foto('s) van de schade	Alleen afbeelding formaten. Bijvoorbeeld JPG, BPM, TIFF, PNG,....	

Figuur 3. Opdrachtgegevens tot taxatie BIJ12 (het format is een voorbeeld, het gaat om de data die digitaal geleverd worden)

Figuur 4. Voorbeeldkaart schadepercelen behorend bij taxatieopdracht

3.2 Afspraak en eerste bezoek

Nadat het taxatiebureau de opdracht heeft gekregen dient een taxateur in beginsel binnen zeven werkdagen nadat de opdracht tot taxatie is ontvangen een bedrijfsbezoek te brengen. Uitzondering hierop zijn spoedtaxaties waarbij bedrijfsbezoek binnen 24 uur moet plaatsvinden. Om een taxatie in gang te zetten wordt zo snel mogelijk door het taxatiebureau/de taxateur telefonisch een afspraak gemaakt met de aanvrager. Tijdens dit eerste bezoek dient de taxateur zich te melden bij de betreffende aanvrager. Op verzoek van BIJ12 kan een folder worden overhandigd met de procedure en/of middelen ter voorkoming van schade. Indien een aanvrager niet aanwezig is, wordt een bezoekerskaart achtergelaten.

Het doel van het eerste bezoek is een beeld te krijgen van de schadeveroorzakende diersoort(en), (de staat van) het gewas, de getroffen afweermatregelen en eventuele bijzonderheden en andere schadeoorzaken.

Tijdens het eerste bezoek bespreekt de taxateur een aantal zaken met de aanvrager.

- **Kloppen de gegevens van de aanvrager?** Denk aan naam, adres, telefoonnummer. Zo niet dan wordt aan de aanvrager gevraagd dit zelf te melden bij BIJ12 (faunazaken@bij12.nl). Maak wel melding bij opmerkingen.
- **Komen de te taxeren percelen uit de taxatieopdracht overeen met de situatie volgens de aanvrager?** De taxateur taxeert in beginsel alleen datgene dat in de taxatieopdracht is opgegeven. Indien er zaken afwijken dan is het aan de grondgebruiker hierover contact op te nemen met BIJ12-Faunazaken.
- Vervolgens bespreekt de taxateur de situatie met de grondgebruiker om een eerste beeld te krijgen waar de schade zich bevindt en om welke diersoort het gaat etc. Na overleg met de aanvrager wordt een veldbezoek uitgevoerd. Bij het veldbezoek worden de volgende zaken onderzocht.
- **Op welke plaatsen zit de schade in het perceel?**
- **Betreft het schade door in het wild levende diersoorten of ligt de oorzaak elders?** Het kunnen vaststellen van causaliteit tussen schade en oorzaak is een essentieel onderdeel in de taxatie. Daarbij geldt dat bijvoorbeeld water- of droogteschade of ziekten niet getaxeerd moet worden. Wel moet dit duidelijk worden opgemerkt in het taxatierapport.
- **Welke diersoorten hebben schade veroorzaakt in welke percentages?**
- **Welke afweermiddelen en hoeveel zijn er per perceel geplaatst?** Zijn er vlaggen, knalapparaten of is er een raster aanwezig. Geef een duidelijke beschrijving van de welke middelen er waarneembaar op de percelen staan. En voeg foto's hiervan als bijlage bij het taxatierapport. Bij rasters wordt in beeld gebracht hoe hoog en wat de kwaliteit van het raster. Onderbouwing met foto's is gewenst.
- Alle bevindingen worden genoteerd in het bezoek- of taxatierapport. Het bezoekrapport wordt binnen 48 uur na het bezoek verzonden naar BIJ12. In de richtlijnen zijn de voorbeeld bezoek- en taxatierapporten toegevoegd.

3.3 Vervolgbezoeken

De taxateur bepaalt mede op basis van informatie uit de opdracht hoeveel tussentijdse vervolfbezoeken nodig zijn om de schadeontwikkeling goed te kunnen volgen. Het benodigd aantal vervolfbezoeken hangt onder meer af van het moment waarop de taxatieopdracht is verstrekt in relatie tot het soort gewas dat getaxeerd wordt, het gewasstadium, de intensiteit van eventueel terugkerend bezoek van de schadeveroorzakende diersoorten en het (voorgenomen) moment van oogst/ingebruikname van het gewas. Per taxatierichtlijn is het aantal bezoeken weergegeven.

Tijdens de vervolfbezoeken worden de bevindingen altijd genoteerd in een bezoekrapport. Per bezoek is er een apart bezoekrapport. In ieder geval wordt de datum van het bezoek genoteerd, het schadebeeld, de schadeontwikkeling en verdeling diersoorten (zie richtlijnen A t/m E). Het bezoekrapport wordt binnen 48 uur verzonden naar BIJ12.

3.4 **Laatste bezoek, de eindtaxatie**

Tijdens het laatste bezoek vindt de eindtaxatie plaats. Indien er maar één bezoek plaatsvindt dienen ook de vragen van paragraaf 3.2 te worden beantwoord. De aanvrager wordt in de gelegenheid gesteld aanwezig te zijn bij de eindtaxatie door de taxateur.

De wijze van taxeren van een gewas is beschreven in de verschillende taxatierichtlijnen (zie bijlage A t/m F).

3.5 **Tweede taxateur**

In een aantal gevallen is inzet van een tweede taxateur vereist. Dit dient in beginsel altijd te gebeuren voor gevallen waarbij de schade dreigt uit te draaien op een bedrag van meer dan €30.000,- maar kan in afstemming met BIJ12 ook bij andere gevallen (b.v. "moeilijke" klanten of bij nieuwe/afwijkende teeltgevallen of schade). Indien vooraf niet duidelijk is of een taxatie boven of beneden de 30.000 gaat uitkomen maakt taxateur een inschatting bv op basis van de taxaties van voorgaande jaren.

3.6 **Prijzen van gewassen**

De prijzen die voor vaststelling van de schade worden gebruikt worden, voor een aantal belangrijke veel voorkomende schade-gewassen, door de directeur van BIJ12 vastgesteld, en vervolgens aan de taxatiebureaus bekend gemaakt. In bijlage 1 is meer informatie opgenomen over de prijzen.

KWIN

Voor overige gewasprijzen, die niet door de directeur BIJ12 worden vastgesteld, wordt bij de schadeberekening uitgegaan van de KWIN – kwantitatieve informatie, opgesteld door de Wageningen University & Research (WUR).

Taxateur stelt prijs vast

Als de prijzen niet zijn vastgesteld door de directeur van BIJ12, en niet voorkomen in het KWIN-handboek bepaalt de taxateur de prijs op basis van eigen marktonderzoek.

De taxateur geeft aan wat de marktprijs is, op het moment dat hij de schade taxeert. Het gaat hierbij om het bepalen van de prijs waarvoor - omtrent het moment van oogsten – een vervangend product kan worden aangeschaft. De gebruikte prijsinformatie wordt door de taxateur voorzien van een motivatie, meegeleverd aan BIJ12. BIJ12 kan beoordelen of deze prijs redelijk is.

Contractteelt

In sommige gevallen heeft een grondgebruiker een verkoopcontract met een afnemer voor het geteelde gewas, waarin een prijs per kg/product (en te leveren volume/ opbrengst per hectare) is afgesproken. Dit komt met name voor bij akkerbouwgewassen, vollegrondsgroenten of fruit. Als sprake is van een contract waarin vooraf - dus rond aanvang seizoen en voor het ontstaan van de schade - een gegarandeerde prijs is afgesproken voor het gewas, en het contract betrekking heeft op het door de grondgebruiker opgegeven schadeperceel, dan kan bij de schadeberekening (in plaats van de KWIN) van de contractprijs worden uitgegaan.

Het is aan de grondgebruiker om dit aan te tonen door het schriftelijke contract (kopie) op te sturen aan het taxatiebureau en BIJ12. Een contract bevat in elk geval gegevens van de teler (verkoper) en afnemer (koper); datum afsluiten contract (rondom aanvang seizoen, poot-/zaaidatum); ondertekening en datum ondertekening; afgesproken gegarandeerde prijs voor het product/gewas; af te nemen hoeveelheid van het product; beschrijving/nummering van het perceel waarvan de opbrengst onder het contract valt; leveringscondities en kwaliteitsvoorwaarden.

Als redelijkerwijs aan deze criteria is voldaan kan bij de schadeberekening van de contractprijs worden uitgegaan. Het contract wordt als bijlage bij het taxatierapport gevoegd. Enkel een e-mail of bijvoorbeeld een nota of factuur achteraf, of een contract zonder duidelijke prijs- of opbrengstgegevens of perceelaanduiding, voldoen niet. In die gevallen zal bij de berekening de KWIN-prijs worden toegepast.

3.7 Bevestiging taxatie

Na afronding van de taxatie in het veld stuurt taxatiebureau binnen 48 uur een 'bevestiging taxatie' digitaal naar BIJ12. BIJ12 plaatst de bevestiging taxatie (BT) direct na binnenkomst in het portaal van de grondgebruiker. Ook als er geen schade is wordt een bevestiging taxatie verstuurd en in het portaal geplaatst. Het format van de BT is gelijk aan dat van het taxatierapport met uitzondering van de getaxeerde bedragen in euro's. Bij het taxeren van zomergras kunnen er meerdere taxatiemomenten per perceel zijn. In dat geval worden er meerdere bevestigingen taxatie opgemaakt en ingestuurd.

3.8 Reactie tegen bevestiging taxatie

Een aanvrager die het niet eens is met de taxatie kan binnen acht werkdagen zijn bedenkingen kenbaar maken door een reactie in te dienen. Hij/zij zendt zijn reactie zo snel mogelijk maar in ieder geval binnen acht werkdagen en voor de oogst naar BIJ12. Dit kan via een knop in MijnFaunazaken of per e-mail (faunazaken@bij12.nl). BIJ12 beoordeelt de reactie tegen de bevestiging en bevraagt indien nodig het taxatiebureau om een toelichting te vragen. De reactie op de bevestiging taxatie kan aanleiding zijn het bedrijf nogmaals te bezoeken. In alle gevallen dient het taxatiebureau, op verzoek van BIJ12, op korte termijn een heldere en onderbouwde verslaglegging te kunnen overleggen van de taxatie. Indien de bevestiging taxatie wordt aangepast, stuurt het taxatiebureau een nieuwe bevestiging taxatie in.

3.9 Controle door taxatiebureau

Het concept taxatierapport van de taxateur dient ter controle geaccordeerd te worden aan de eindverantwoordelijke van het taxatiebureau. Het taxatiebureau controleert de rapportage o.a. op eventuele fouten en onvolkomenheden. Het geaccordeerde definitieve eindtaxatierapport dient binnen twee werkweken na het moment van de eindtaxatie bij BIJ12 in bezit te zijn. Voorwaarde is wel dat de te hanteren prijs- en opbrengstgegevens van het getaxeerde gewas bekend zijn. Indien er een reactie wordt ingediend tegen de bevestiging taxatie wordt deze termijn ook langer. Voor gevallen waar een reactie op de bevestiging taxatie is ingediend wordt deze termijn verlengd.

3.10 Beoordeling door BIJ12

Zodra het taxatierapport binnen is kan de beoordeling van het dossier starten. Het taxatierapport is onderdeel van de beoordeling door de consulent. Als het taxatierapport niet voldoet aan de eisen wordt contact opgenomen met het taxatiebureau. Taxatiebureau dient in dat geval zo snel mogelijk maar uiterlijk binnen zeven dagen een aangepast taxatierapport aan te leveren.

A. Taxatierichtlijn graslandschade voorjaar (eerste snede)

Deze richtlijn geeft de werkwijze weer voor taxatie van voorjaarsschade aan grasland. Wat er in de taxatierapportage moet komen ligt vast. Het is de resultaatverplichting van de richtlijn. Deze richtlijn ondersteunt bij het invullen van het taxatierapportage grasland eerste snede. In deze richtlijn worden methode en technieken beschreven om tot een goede taxatie te komen. Daarbij is gebruik gemaakt van de jaren ervaring opgedaan bij het bepalen van schade aan gras met behulp van de grashoogtemeter.

Rapportage schade grasland voorjaar

In figuur 5 en 6 zijn bezoek- en eindrapportage grasland voorjaar weergegeven. De witte vakken zijn de gegevens die BIJ12 vereist. De gele vakken zijn de vakken die BIJ12 aanlevert, zie taxatieopdracht.

Bezoekrapport bezoek 1	Gewas Grasland eerste snede	zaaknummer 143123	Bezoekdatum 1-3-2020
Grondgebruiker		Opdracht	
naam	P. Janssen	opdrachtdatum	7-1=2020
Adres		Spoed	nee
Postcode		Bioïogisch	nee
Plaats		Autotax	nee
contact persoon		aanvraagdatum	6-1-2020
E-mail		Eerste schade	2-1-2020
telefoon			
taxateur			
1ste taxateur	K Pieterse		
2de taxateur			
Schaderapportage			
schadebeeld	matig	schade soort	vraat
schadeontwikkeling	stabiel		vertrapping
contact grondgebruiker	gesproken		
diersoorten waargenomen	Grauwe Gans	60%	
	Brandgans	40%	
afweermiddelen	akoestisch		
	Vlaggen		
Opmerkingen			
gegevens aanvrager kloppen, veel ganzen			

Figuur 5. Bezoekrapport voorjaarsschade (het format is een voorbeeld, het gaat om de data die digitaal geleverd worden)

Taxatierapport	Gewas Grasland eerste snede	zaaknummer 143123	opleverdatum 28-4-2020							
Grondgebruiker		Opdracht								
naam	P. Janse	opdrachtdatum	7-1=2020							
Adres	randweg 14 a	Spoed	nee							
Postcode	1934CC	Bioïogisch	nee							
Plaats	Bovensmilde	Autotax	nee							
contact persoon	Piet Janse	aanvraagdum	6-1-2020							
E-mail		Eerste schade	2-1-2020							
telefoon	0612345678									
taxateur		Toegepaste uitgangspunten								
1ste taxateur	K Pieterse	Prijs	0,27							
2de taxateur	J. Jansse	kg ds cm	150							
		prijs doorzaai	258							
contact grondgebruiker	aanwezig niet gesproken	prijs herinzaai	505							
Opmerkingen taxateur										
overzicht schadetaxatie per perceel										
Perceel nr	Naam perceel	schade-oppervlak (ha)	gewas-verlies (kg)	doorzaai (ha)	herinzaai (ha)	gewas-schade (€)	doorzaai (€)	herinzaai (€)	overige kosten (€)	Totaal (€)
2	achter de stal	6,30	6090	0,2			51,6			€ 1.695,90
3	voor huis	4,5	3825							€ 1.032,75
4	12									
6	buurman 1									
7	buurman 2									
Totaal		10,80	9915,00	0,20						2728,65
specificatie schade per perceel										
perceel: 2, achter de stal perceeloppervlakte: 7,5 ha datum taxatie: 28 april 2020										
	schadeoppervlakte (ha)	referentie	referentie in cm	gemeten grashoogte in cm	verlies in cm	doorzaai/ herinzaai	overige kosten (€)	verlies in kg droge stof	Diersoorten	percentage
gebied 1	0,20	buurtperceel	24	12	12	doorzaai		360	Brandgans	50%
gebied 2	1,50	buurtperceel	24	10	14			3150	Kolgans	20%
gebied 3	2,00	buurtperceel	24	18	6			1800	nijlgans	5%
gebied 4	0,80	buurtperceel	24	22	2			240	Canadagans	25%
gebied 5	1,80	buurtperceel	24	22	2			540		
totaal	6,30							6090		
perceel: 3, voor het huis perceeloppervlakte: 4,5 ha datum taxatie: 28 april 2020										
	schadeoppervlakte (ha)	referentie	referentie in cm	gemeten grashoogte in cm	verlies in cm	doorzaai/ herinzaai	overige kosten (€)	verlies in kg droge stof	Diersoorten	percentage
gebied 1	1,90	perceel	23	18	5			1425	Brandgans	50%
gebied 2	1,00	perceel	23	7	16			2400	Kolgans	20%
gebied 3								0	nijlgans	5%
gebied 4								0	Canadagans	25%
gebied 5								0		
totaal	2,90							3825		
Etcetera										

Figuur 6. Rapportage eindtaxatie voorjaarsgras pagina 1 (het format is een voorbeeld, het gaat om de data die digitaal geleverd worden)

Rapportages graslandtaxatie

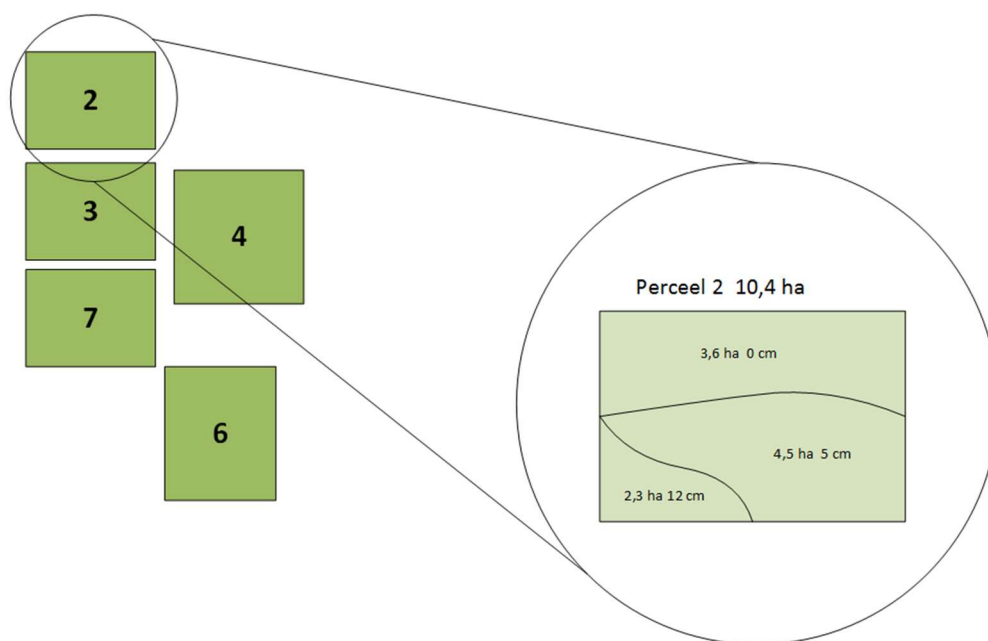
De taxatierapporten en bevestigingen taxatie voor grasland zijn uniform voor voorjaars-, zomer- en najaarsgras. Een bevestiging taxatie is het taxatierapport zonder doorvertaling naar de schade in euro's. Na het uitvoeren van de eindtaxatie wordt eerst de bevestiging

taxatie direct via BIJ12 aan de grondgebruiker gestuurd. Omdat de taxatie van de percelen van een grondgebruiker op verschillende moment kan plaatsvinden (bv uitgesteld maaidatum) kunnen per aanvraag meerdere bevestigingen taxatie worden verzonden.

BRP-gewaspercelen

BIJ12 levert het taxatiebureau de gewaspercelen BRP uit de gecombineerde opgave per opdracht. Afhankelijk van de verkaveling kunnen dat er één zijn of enkele tientallen. Grondgebruiker geeft percelen op die in de opdracht zitten

De taxateur kan gewasperceel opdelen in stukken met gelijke schade. Zie onderstaand voorbeeld in figuur 6. Van ieder stuk wordt de grens en het grasverlies door fauna genoteerd.

Figuur 7. Bepalen beschadigde oppervlakten binnen perceel

specificatie schade per perceel								
perceel: 2, achter de stal		perceeloppervlakte: 10,4 ha			datum taxatie: 28 april 2020			
	schadeoppervlakte (ha)	referentie	referentie in cm	gemeten grashoogte in cm	verlies in cm	doorzaai/herinzaai	overige kosten (€)	verlies in kg droge stof
gebied 1	4,50	buurtperceel	17	12	5			3375
gebied 2	2,30	buurtperceel	17	5	12	doorzaai		4140
gebied 3								0
gebied 4								0
gebied 5								0
totaal	6,80							7515

Figuur 8. Rapportage eindtaxatie voorjaarsgras pagina 2 (het format is een voorbeeld, het gaat om de data die digitaal geleverd worden)

In de volgende paragrafen worden de verschillende onderdelen van de richtlijn toegelicht en hoe de informatie moet worden weergegeven/opgenomen in het taxatierapport.

Planning taxaties

De taxateur bepaalt hoeveel bezoeken noodzakelijk zijn voor een goede schadetaxatie. Voor voorjaarsgras zijn meerdere bezoeken nodig om een goed beeld te krijgen van de schade en de schadeveroorzakende diersoorten. Indien de aanvraag laat binnenkomt is dat niet altijd mogelijk. Schade in het voorjaar kan op verschillende momenten ontstaan in de periode van 1 november tot de oogst of ingebruikname. Het eerste contact/bezoek vindt plaats binnen 10 dagen na verlenen van de taxatieopdracht. Uitzondering daarop zijn vroege aanvragen in de winterperiode. Er is dan wel binnen 10 dagen telefonisch contact maar het eerste bezoek kan later plaatsvinden.

Tien dagen terug

Er wordt alleen schade getaxeerd die tot uiterlijk tien dagen voor de datum constatering schade is opgetreden. Van schade die eerder is ontstaan kan niet meer op betrouwbare wijze de oorzaak worden vastgesteld. Het bepalen van de schade tot tien dagen terug betreft een zo goed mogelijke inschatting op basis van veldkenmerken, schadedruk en groeisnelheid van het gras. De regel is vooral bedoeld om grondgebruikers tijdig hun aanvraag te doen.

Moment eindtaxatie

Het laatste bezoek wordt zo gekozen dat verwacht mag worden, gelet op weersomstandigheden en graslengte, dat het definitieve verlies aan droge stof vastgesteld kan worden. Dit betekent dat het beschadigde gras een lengte heeft bereikt waarbij het de optimale groeisnelheid kan ontwikkelen. Dit is bij een graslengte van minimaal 12 centimeter (Engberink, 2001)¹. De schadeveroorzakende soorten dienen dan wel (grotendeels) uit het gebied te zijn vertrokken. Is dit laatste niet het geval, dan wordt het moment van eindtaxatie bij voorkeur kort voor oogst/ ingebruikname gepland.

Omdat bij voorjaarsgras in een korte periode heel percelen moeten worden getaxeerd zal het niet altijd mogelijk zijn deze 12 centimeter als ondergrens te hanteren. Dan kan ook worden uitgegaan van een ondergrens van 10 centimeter bij de start van de eindtaxatie. Indien de referentie minder de 10 cm is kan geen eindtaxatie worden uitgevoerd.

Percelen in gebruik of gemaaid

Percelen worden niet meegenomen indien het perceel is gemaaid, beweid of bewerkt. Dit wordt op het taxatierapport aangegeven in het vak opmerkingen. Ook als er in overleg met de grondgebruiker één of meerdere percelen geen taxatie plaatsvindt wordt dat genoteerd in het taxatierapport.

In niet alle gevallen zullen percelen op dezelfde dag worden af getaxeerd, bijvoorbeeld bij een uitgestelde maaidatum. Per perceel wordt dan de juiste datum van taxatie genoteerd. Dit is belangrijk o.a. voor het beoordelen door BIJ12 of de schade voldoende is bestreden op een perceel.

Gegevens per perceel

Alle gegevens dienen per perceel aan BIJ12 aangeleverd te worden. De BRP gewaspercelen die in het kader van de gecombineerde opgave door de aanvrager worden opgegeven aan RVO zijn daarbij het uitgangspunt. Per BRP gewasperceel moeten de volgende gegevens digitaal worden geleverd:

1. Schadeveroorzakende diersoort(en) op het perceel
2. De schadeoppervlakte binnen het perceel
3. Referentie hoogte (cm) en wijze van bepalen (op perceel, buurtperceel, regio)
4. Taxatiemethode (grashoogtemeter, visueel...)
5. Omvang van de schade

¹ Op dat moment heeft het gras voldoende lengte bereikt waarbij het de optimale groeisnelheid heeft ontwikkeld, en kan de grashoogtemeter nog goed worden toegepast.

6. Vergoeding voor door- of herinzaai
7. Overige kosten (bv dassenschade of wildzwijnschade, omgewoelde stukken)
8. Datum taxatie van het perceel. Niet alle percelen binnen één opdracht worden altijd op dezelfde dag getaxeerd. Percelen kunnen dus verschillende taxatiedatum hebben (bv uitgestelde maaidatum)
9. Eventuele bijzonderheden

Ontwikkeling schadebeeld op perceel

Per bezoek wordt een schade indicatie afgegeven (geen schade, matig, groot, zeer groot) aangegeven hoe de schade zich ontwikkelt op het bedrijf: de schade neemt toe, neemt sterk toe, extreme toename of schade is stabiel geen toename van schade verwacht.

Schadeveroorzakende diersoort(en) en afweermiddelen.

Per bezoek wordt aangegeven welke diersoorten tijdens bezoek aanwezig zijn door middel van percentages per diersoort op te geven. Ook alle schadeveroorzakende diersoorten worden hier genoteerd (bv. das en wild zwijn). Daarnaast wordt aangegeven wat voor schade er is: vraatschade, vertrapping, vermisting etc. Tot slot wordt er genoteerd welke afweermiddelen er aanwezig zijn op de percelen. Het noteren van de schadeveroorzakende diersoort per bezoek is van belang om bij de eindtaxatie een goede inschatting te kunnen maken van welke dieren de schade veroorzaakt hebben. De bevindingen worden geregistreerd in een bezoekrapport.

Bepalen van de oppervlakte waar sprake is van schade

De totale oppervlakte van het BRP-perceel is op de kaart aangegeven. Deze perceelgrootte is bekend op basis van informatie vanuit de gecombineerde opgave van RVO. De taxateur bepaald de delen binnen het perceel in waar de cm grasverlies gelijk zijn. De beschadigde delen van het perceel met oppervlakte wordt ingetekend op de kaart of digitaal via een app. De oppervlakte in hectare wordt vervolgens bepaald met minimaal 1 cijfer achter de komma. De grootte van de beschadigde oppervlakte wordt genoteerd, zie figuur 7. Het BRP-perceel nr 2 is in dit geval 10,4 hectare groot. Het is opgedeeld in 3 oppervlakten waarvan 2 delen (4,5 ha en 2,3 ha) met schade (5 en 8 cm) en een deel (3,6 ha) zonder schade.

Bij het meten van grashoogte op het perceel wordt uitgegaan van de meetwijze van meten is weten.

Selectie referentiepunt

Het referentiepunt is een perceel gedeelte dat niet is begraasd/beschadigd, maar qua grondsoort, ontwatering, ligging, grasassortiment, graslandbeheer, zonder luwtewerking en tijdstip van bemesting vergelijkbaar is met de groeiomstandigheden van het schadeperceel. Het referentiepunt dient dus de ongestoorde grasgroei te representeren in zo goed mogelijk vergelijkbare groeiomstandigheden. De taxateur inventariseert of voor verschillende percelen verschillende referenties nodig zijn, omdat de schadepercelen te verschillend kunnen zijn.

Om tot een goede keuze van de referentie te komen zijn er de volgende keuzes:

- **Perceel:** Het referentiepunt wordt bij voorkeur op het schadeperceel zelf gekozen, op een deel dat niet is beschadigd. De situatie op dit referentiepunt (qua grondsoort, ontwatering, klimaat, wijze en tijdstip van bemesting, luwtewerking) is vergelijkbaar met de situatie op de rest van het perceel.
- **Bedrijf:** Alleen indien het niet mogelijk is om een referentieplek op het perceel te vinden (omdat het perceel volledig is beschadigd of om een andere reden, ter beoordeling van de taxateur) wordt een alternatieve locatie gezocht op een vergelijkbaar perceel van hetzelfde bedrijf.
- **Buurtperceel:** Als dit niet mogelijk is wordt een vergelijkbaar perceel gekozen op een ander bedrijf, zo dicht mogelijk bij het schadeperceel.

- **Streek:** Als dit ook niet mogelijk is, wordt gekozen voor het streekgemiddelde, dat, op basis van kennis en ervaring, door de taxateur wordt ingeschat. Het streekgemiddelde is de gemiddelde productie in dezelfde streek, op vergelijkbare percelen (qua grondsoort en grondwaterstand, ligging, bemesting) in dezelfde periode.

De taxateur geeft op het taxatieformulier aan volgens welke van de vier bovenstaande methoden het referentiepunt is gekozen en de hoogte van de referentie. Op de kaart wordt(en) de referentiepunt(en) weergegeven.

Toepassing van de taxatiemethode op schadeperceel

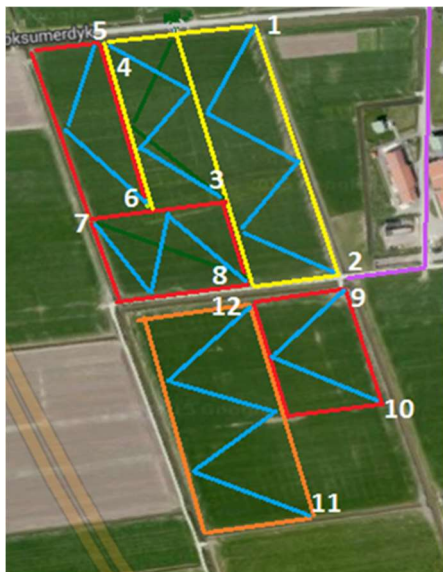
Het taxeren van grashoogte met de grashoogtemeter is beschreven in Meten is weten (Engberink 2001). Op grote schadeoppervlakken (vanaf circa 5 ha) dienen circa 30 metingen en op kleine percelen minimaal tien metingen te worden verricht. De gemiddelde hoogte wordt weergegeven op het taxatieformulier. De hoogste en laagste waarde van de metingen worden hierbij buiten beschouwing gelaten. Voor de verschillende delen binnen het perceel wordt een verlies in centimeters grashoogte bepaald ten opzichte van het referentiepunt. De beschadigde delen worden ook ingetekend op de perceelskaart of in een app.

Bij voorjaarsgras wordt gerekend met 150 kilogram droge stof (kgds) per centimeter grasverlies. Hierin zit 30 kgds opgenomen ter compensatie van de kwaliteitsachteruitgang van de grasmat, waarmee voor de agrariër een "spaarpotje" is gecreëerd om naar eigen inzicht herstelwerkzaamheden in het grasland uit te kunnen voeren. Om het verlies in kilogrammen droge stof te berekenen worden de gemeten centimeters verlies vermenigvuldigd met 150 kgds.

Verlies kilogrammen droge stof voorjaarsgras = beschadigde oppervlakte (ha) x verlies aan centimeters x 150 kgds

Meetwijze in het perceel

Naast het aantal individuele metingen is ook het meetpatroon binnen een perceel of deel van een perceel van belang. De metingen moeten een representatief beeld geven van de totale toestand. Aangeraden wordt om een W-looppatroon door het perceel aan te houden (zie figuur 1; kleuren geven verschillende percelen weer). Dit geldt zowel voor metingen op een heel perceel als metingen op bijvoorbeeld een kaalgevreten plek of een referentieplek.

Figuur 9 Looppatroon door percelen die gemeten worden met een grashoogtemeter

Doorvoeren van eventuele correcties

De taxateur voert een correctie op de meting uit als hij/zij van mening is dat de GHM een over- of onderschatting geeft van de schade. Indien b.v. de botanische samenstelling sterk afwijkt dient een correctie te worden doorgevoerd. Het is ter beoordeling van de taxateur of een correctie noodzakelijk is vanwege mogelijk lagere voedingswaarde van het gras. Ook afwijkingen door slechte groeiomstandigheden (ontwateringstoestand, bemesting) die niet altijd in de referentie naar voren komen kan aanleiding zijn om correcties door te voeren. Afwijkingen worden vertaald in een vermindering van het aantal cm grasverlies. De botanische samenstelling wordt als percentage op het formulier weergegeven. Deze werkwijze is nog niet geïmplementeerd. Taxateur verrekent de botanische samenstelling in de centimeter grasverlies.

Bepaling noodzaak tot door of herinzaai

In situaties waar beschermde diersoorten in de schadeperiode de grasmat volledig vernield hebben kan een (extra) vergoeding voor door- of herinzaai worden toegekend. De normbedragen hiervoor worden vastgesteld door BIJ12. Een vergoeding voor extra herstelwerk kan alleen in het taxatierapport worden opgenomen indien dit het directe gevolg is van de schade door aanwezige (beschermde) fauna. Als de achteruitgang een andere oorzaak kent, zoals vorst, slechte ontwatering, droogte, emelten ed, dan kan er vanzelfsprekend geen her- of doorzaai vergoeding toegerekend worden. Het is aan de deskundigheid van de taxateur om te een en ander hiertoe te beoordelen.

Aandachtspunt hierbij is dat de achteruitgang van de kwaliteit van de grasmat door de jaren heen al in het verlies aan kilogrammen droge stof per centimeter gras wordt gecompenseerd. In het voorjaarsgras wordt gerekend met 150 kg droge stof waarvan 30 kg droge stof bestemd is voor achteruitgang van de grasmat. Hierdoor heeft de agrariër een "spaarpotje" waarmee hij naar eigen inzicht herstelwerkzaamheden in zijn grasland kan uitvoeren. Met het toekennen van een extra vergoeding voor doorzaaien of overzaaien moet hiermee rekening worden gehouden en terughoudend worden omgegaan.

Een vergoeding voor herinzaaien kan echter aan de orde zijn indien er is sprake van zeer intensieve schade door fauna, waardoor een forse open zode is ontstaan en onvoldoende kwalitatief goede grassoorten zijn overgebleven om tot een goed herstel te leiden. Hierbij gaat het om een situatie waarbij meer dan 40% open plekken en slechte grassen/onkruiden aanwezig is, óf het kweekaandeel 20% of hoger is (Bron: grasland APK WUR). In deze situatie is het dichtgroeien met kwalitatief slechte grassen (straatgras) niet te voorkomen. Toepassen van een grondbewerking door middel van frezen en het perceel opnieuw inzaaien is dan noodzakelijk.

Indien er sprake is van forse kale plekken in het perceel maar waar wel voldoende kwalitatief goede grassen (tussen 60 en 80%) aanwezig zijn, die kunnen concurreren met de groeikracht van straatgras, dan wordt het herstellen van de grasmat door middel van doorzaaien als een goede mogelijkheid gezien.

Voor de oppervlakte die moet worden door- of heringezaaid geldt dat er naast de herstelkosten (die worden afgerekend tegen de vastgestelde normbedragen) ook sprake is van een opbrengstderving. Indien (delen) van het perceel in het voorjaar opnieuw moeten worden ingezaaid, dan kan er vanuit gegaan worden dat de opbrengst van de eerste snede volledig verloren is en de tweede snede een minderopbrengst geeft. De totale opbrengstderving bij opnieuw inzaaien in het voorjaar kan in beginsel worden vastgesteld

op maximaal 4000 kilogram droge stof per hectare. In het taxatierapport wordt dit terugerekend naar centimeters grasverlies (bij 120 kgds als uitgangspunt geeft dit maximaal 33 cm opbrengstderving op deze hectares).

In de situatie dat moet worden doorgezaaid is op voorhand geen betrouwbare standaardberekening te maken van de opbrengstderving. In deze situaties zal de taxateur volgens de gangbare werkwijze de opbrengstderving dienen vast te stellen. In de berekening van de opbrengstderving op de door te zaaien perceelsoppervlakte vervalt de 30 kgds per cm die in het voorjaarsgras is opgenomen te compensatie van de achteruitgang van de grasmat. Hier geldt immers dat met de doorzaaivergoeding al een vergoeding voor de kwaliteitsachteruitgang wordt gegeven. In de schadeberekening voor het voorjaarsgras wordt hierbij dus gewerkt met 120 kgds per cm grasverlies in plaats van 150 kgds per cm.

Percelen met uitgestelde maaidatum

Op sommige percelen worden beheerpakketten in het kader van het subsidiestelsel natuur en landschap (SNL) afgesloten. Een of meerdere van die pakketten bevat de voorwaarde van het later maaien van graslanden. De oogst van de eerste snede vindt pas plaats na de uitgestelde maaidatum, vaak pas na half juni. Het vraagt extra inzicht van de taxateur om de schade goed te kunnen taxeren, temeer daar het gras zich na eind mei/begin juni al in de afnemende meeropbrengst fase bevindt. Daarnaast is de voederwaarde van gras onder een beheerpakket vaak lager dan van standaard cultuurgras en zal de schade dus ook niet vergelijkbaar zijn (lees: lager, wanneer op basis van voederwaarde wordt gerekend). De aanbeveling is om in dit soort situaties:

- Bepaal de referentie van het perceel vlak voor de oogst (=uitgestelde maaidatum)
- Bepaal op basis van de metingen het grasverlies tov de gemeten referentie. Voor het verlies van de eerste snede geldt 150 kg ds per centimeter, voor de vervolgsnede 120 kg/ds/cm.
- Corrigeer voor de voederwaarde/botanische samenstelling

Indien er aanvragen zijn met percelen met uitgestelde maaidatum en reguliere percelen wordt per perceel de juiste taxatiedatum opgegeven. In die gevallen staan in het taxatierapport verschillende taxatiedata. Na aftaxatie van de eerste percelen wordt een bevestiging taxatie verstuurd zo ook na aftaxatie van de percelen met uitgestelde maaidatum.

Lang blijvende grote groepen ganzen

In sommige gebieden zoals bijvoorbeeld op de Waddeneilanden komen extreem veel ganzen voor. Vaak blijven deze ganzenpopulaties gedurende een langere tijd in het gebied en wordt het gras volledig kort gehouden door de ganzen. De eerste snede is in dat soort gevallen volledig verloren en gelijk aan de referentie.

Na de eerste snede wordt vaak ook de tweede snede (= zomersnede) grotendeels weggevreten. In de schadevaststelling dient er rekening mee gehouden te worden dat de tweede snede gewaardeerd wordt tegen 120 kg/ds per centimeter per hectare. In de centimeters grasverlies dient hiervoor gecorrigeerd te worden.

Aanvragen laat vlak voor de oogst

In de praktijk komt het voor dat de aanvraag van een tegemoetkoming in de schade heel laat in het seizoen wordt ingediend bij BIJ12. De regel is dat een aanvraag binnen 7 werkdagen na constatering van de schade moeten worden ingediend (zie beleidsregels 12 provincies). De taxateur dient in dat soort gevallen de schade die tot tien dagen terug is ontstaan mee te nemen in zijn of haar taxatie. De schade die daarvoor is ontstaan wordt niet meegenomen. Taxateur maakt daarover een opmerking in zijn rapport. Van de grondgebruiker mag worden verwacht dat hij zijn aanvraag tijdig indient. Bij het terugrekenen van de schade kunnen de groeitabellen een nuttig hulpmiddel zijn.

Overige kosten das & wild zwijn grasland

Dassen en wilde zwijnen kunnen het gehele jaar door schade in grasland veroorzaken door te graven en te wroeten waardoor opbrengstderving optreedt en kwaliteit van de grasmat verslechtert. Als dassen burchtendassenburchten en vluchtpijpen binnen een perceel grasland graven, mogen deze niet verstoord worden. De oppervlakte die hiermee is gemoeid is voor de grondgebruiker niet bruikbare oppervlakte.

Het schadebeeld kan oplopen van 1 of enkele putjes van 10 tot 30 cm diep per are, tot geheel losgewoelde zode waarbij herinzaai noodzakelijk is. Voor deze schade zijn drie schadebeelden beschreven. Schade door wilde zwijnen past binnen schade beeld 1 en 2, schade door dassen schadebeeld 1, 2 en 3. Deze schades (m.u.v. kg/ds gewasverlies) worden onder overige kosten in het taxatierapport opgenomen.

Schadebeeld 1

Oppervlakkige schade aan de graszode door dassen en/of wilde zwijnen.

Dit is schade die door lichte machinale bewerking (sleep, wiedege) en handmatig dichtmaken van gaten hersteld kan worden. Bij dit schadebeeld is het gewasverlies nihil. De schade wordt per (deel van) perceel bepaald. Er kan een tegemoetkoming voor worden toegekend. Dit schadebeeld kan in iedere grassnede voorkomen.

Oppervlakkige schade aan de grasmat beperkt/hersteld worden door lichte machinale bewerking (sleep, wiedege) en handmatig dichtmaken van gaten. Per hectare kan hiervoor een tegemoetkoming toegekend worden als vergoeding voor de noodzakelijke werkzaamheden. De opbrengst in kilogrammen droge stof zal in deze situatie minimaal lager zijn dan niet beschadigde percelen.

Lichte schade: Verdeeld over het (deel van) perceel op iedere are 1 tot 3 gaten tot 10 cm diep en per hectare tot 5 gaten tot 30 cm diep. Lichte bewerking met sleep of wiedege en het handmatig dichtmaken van de gaten tot 30 cm diep zal voldoende zijn. Tegemoetkoming per hectare €35,-

Matige schade: Verdeeld over het (deel van) perceel op iedere are 4 tot 10 gaten tot 10 cm diep en per hectare meerder gaten tot 30 cm diep. Meerdere bewerkingen met sleep of wiedege en het handmatig dichtmaken van 5 tot 10 gaten tot 30 cm diep zal nodig zijn. Tegemoetkoming per hectare €75,-

Schadebeeld 2

Onherstelbaar beschadigde graszode door dassen en/of wilde zwijnen.

Wanneer in een perceel grasland of een deel daarvan, herhaaldelijk de zode is beschadigd kan door- of herinzaai noodzakelijk zijn. Een tegemoetkoming in gewasverlies en door- of herinzaaikosten kan worden toegekend. Het gewasverlies wordt (indien mogelijk) volgens de methode "meten is weten" bepaald.

Als bij door- of herinzaai geen referentie is en daardoor de schade niet met de grashoogtemeter vastgesteld kan worden kan afhankelijk van de kwaliteit van de oude grasmat uitgegaan worden van:

-bij doorzaai 1500 tot 2500 kg/ds/grasverlies (afhankelijk van de kwaliteit van de oude grasmat).

-bij herinzaai 4000 kg/ds/ha als er weer gras ingezaaid wordt. Als er een ander gewas (bijv. Mais) ingezaaid wordt, alleen herinzaaivergoeding en geen Ds vergoeding.

Zware schade: Verdeeld over het (deel van) perceel op iedere are meer dan 10 gaten tot 10 cm diep en per hectare gaten tot 30 cm diep. Meerdere bewerkingen met sleep of wiedege met graszaadzaai met cambridge rol en het handmatig dichtmaken van de gaten tot 30 cm diep zal nodig zijn. Tegemoetkoming per hectare €100,- (Uurtarief personeel € 25,-, uurtarief trekker met werktuig €75,-)

Schadebeeld 3

Burcht en vluchtpijpen van dassen.

Als burchten en of vluchtpijpen van dassen zich binnen een perceel grasland bevinden is dit voor de grondgebruiker "niet bruikbare oppervlakte". De taxateur kan 1 keer per jaar een bedrag toekennen van €30,- per are niet bruikbare oppervlakte.

Schade		vergoeding
Licht Schadebeeld 1	iedere are 1 tot 3 gaten tot 10 cm diep en per hectare tot 5 gaten tot 30 cm diep.	€ 35/ha/jr.
Matig Schadebeeld 1	iedere are 4 tot 10 gaten tot 10 cm diep en per hectare meerder gaten tot 30 cm diep	€ 75/ha/jr.
Zwaar Schadebeeld 2	Iedere are meer dan 10 gaten tot 10 cm diep en per hectare gaten tot 30 cm diep	€ 100/ha/jr.
Burcht/vluchtpijp		€ 30 per are / jr.

Schade door wilde zwijnen of dassen in november en december

In november en december kunnen dassen of wilde zwijnen veel schade aanrichten aan graslandpercelen door te graven en om te woelen. De taxaties worden niet direct afgerond er kan immers in het voorjaar ook nog schade ontstaan. Het taxatierapport wordt pas ingezonden vlak voor/na de oogst in april/mei. Bij dossiers waar op twee momenten schade ontstaat kan nooit meer schade worden getaxeerd als een volledige snede.

Nieuwe meetmethoden

Op dit moment (voorjaar 2019) is de meest betrouwbare meetmethode nog steeds de grashoogtemeter. De data zijn in zekere mate controleerbaar. Maar andere methoden/technieken zijn sterk in opmars. Beeldmateriaal van bijvoorbeeld satellieten, vliegtuigen of drones komen steeds gemakkelijker beschikbaar. Deze technieken zijn op dit moment nog niet toepasbaar om faunaschade aan grasland te taxeren. De verwachting is echter dat deze binnen afzienbare tijd operationeel zijn en onderdeel gaan vormen van het taxeren van schade aan grasland. BIJ12 stimuleert deze ontwikkeling en wil graag samen met de branche aan operationalisering van de technieken werken.

B. Taxatierichtlijn graslandschade zomer en najaar

Deze richtlijn geeft de werkwijze weer voor taxatie van zomerschade aan grasland. De richtlijn wordt ook gebruikt voor het taxeren van najaarsgras.

Wat er in de taxatierapportage moet komen ligt vast, het is de resultaatverplichting van de richtlijn. Deze richtlijn ondersteunt bij het invullen van de taxatierapportage zomerschade. In deze richtlijn worden methoden en technieken beschreven om tot een goede taxatie te komen. Daarbij is gebruik gemaakt van de jaren ervaring opgedaan bij het bepalen van schade aan gras met behulp van de grashoogtemeter.

In de volgende paragrafen worden de verschillende onderdelen van de richtlijn toegelicht en hoe de informatie moet worden gerapporteerd.

Taxatie zomergras

Taxatie van grasland in de zomer verlangt een andere aanpak dan de voorjaarstaxatie. In de zomerperiode kunnen er meerdere maaisneden (4 a 5) worden geoogst en/of is sprake van beweiding van percelen door vee. De zomergrastaxaties gaan over het totale verlies aan droge stof aan al deze sneden gedurende het zomerseizoen, van ca. mei tot en met september. Het verlies aan de verschillende sneden dient per perceel te worden gesommeerd tot een totaal en dit wordt genoteerd in het taxatierapport.

Complicerende factor daarbij is dat de percelen binnen een bedrijf op verschillende momenten geoogst of beweid worden. Dit maakt taxatie in de praktijk arbeidsintensief. Bij iedere oogst of voor beweiding van een perceel zou een taxatie uit gevoerd moeten worden met de grashoogtemeter en referentiebepaling.

Hierdoor is het in de eerste plaats van belang dat de taxateur bij taxatie van zomergras indien mogelijk meerdere bezoeken aan het bedrijf brengt. Op die manier verkrijgt hij een goed beeld van de aanwezigheid van de schadeveroorzakende diersoort gedurende in de zomermaanden. Ook krijgt de taxateur op die manier een beeld van schade op de verschillende percelen en de ontwikkeling van de schade in de tijd. Bij late aanvragen in het seizoen is dat niet altijd mogelijk en volstaat een of twee bezoeken.

Bij de zomerschade kunnen dan ook meerdere taxatiebezoeken plaatsvinden. Per taxatiebezoek maakt de taxateur een inschatting van het verlies aan droge stof door de aanwezigheid van fauna en stelt hiervan een bevestiging taxatie op en stuurt die naar BIJ12. De grashoogtemeter, groeitabellen gras en ganzendruk zijn hulpmiddelen bij het bepalen van het verlies aan droge stof door de taxateur.

Beweid of gemaaid

Percelen worden niet meegenomen indien het perceel is gemaaid, beweid of bewerkt.

Taxatie najaarsgras

In enkele provincies komt -onder voorwaarden- faunaschade voor najaarsgrassnede voor een tegemoetkoming in aanmerking. Het gaat om schade die optreedt in de maand oktober. Belangrijke voorwaarde bij het taxeren is dat het wel om een oogstbare snede moet gaan.

Rapportage schade grasland zomer en najaar

De bevestigingen taxatie en taxatierapporten voor grasland zijn uniform voor voorjaars-, zomer- en najaargras. Voor zomergras kan per bezoek taxaties met datum aan het taxatierapport worden toegevoegd. In het taxatierapport kunnen er per perceel meerdere taxaties opgenomen zijn ieder met een eigen taxatiedatum. Na het laatste bezoek kan

het rapport worden afgerond door de gemeten kg droge stof per perceel van de verschillende bezoeken te sommeren. Het taxatierapport zomergras wijkt op dat punt af van de voorjaarsgrastaxaties.

Taxatierapport	Gewas Grasland zomersnede	zaaknummer 146661	opleverdatum 28-9-2020							
Grondgebruiker		Opdracht								
naam	P. Janse	opdrachtdatum	7-6=2020							
Adres	randweg 14 a	Spoed	nee							
Postcode	1934CC	Biologisch	nee							
Plaats	Bovensmilde	Autotax	nee							
contact persoon	Piet Janse	aanvraagdum	6-6-2020							
E-mail		Eerste schade	1-7-2020							
telefoon	0612345678									
taxateur		Toegepaste uitgangspunten								
1ste taxateur	K Pieterse	Prijs	0,23							
2de taxateur	J. Jansse	kg ds cm	120							
		prijs doorzaai	258							
contact grondgebruiker	aanwezig niet gesproken	prijs herinzaai	505							
Opmerkingen taxateur										
overzicht schadetaxatie per perceel										
Perceel nr	Naam perceel	schade-oppervlak (ha)	gewas-verlies (kg)	doorzaai (ha)	herinzaai (ha)	gewas-schade (€)	doorzaai (€)	herinzaai (€)	overige kosten (€)	Totaal (€)
2	achter de stal	6,80	9900							€ 2.277,00
3	voor huis									
4	12									
6	buurman 1									
7	buurman 2									
Totaal		6,80	9900							€ 2.277,00
specificatie schade per perceel										
perceel: 2, achter de stal		perceeloppervlakte: 10,4 ha			datum taxatie: 17-jul-20					
	schadeoppervlakte (ha)	referentie	referentie in cm	gemeten grashoogte in cm	verlies in cm	doorzaai/ herinzaai	overige kosten (€)	verlies in kg droge stof	Diersoorten	percentage
gebied 1	4,50	buurtperceel	17	12	5			3375	grauwe gans	75%
gebied 2	2,30	buurtperceel	17	5	12			4140	nijlgans	10%
gebied 3								0	Canadagans	15%
gebied 4								0		
gebied 5								0		
totaal	6,80							7515		
perceel: 2, achter de stal		perceeloppervlakte: 10,4 ha			datum taxatie: 23-aug-20					
	schadeoppervlakte (ha)	referentie	referentie in cm	gemeten grashoogte in cm	verlies in cm	doorzaai/ herinzaai	overige kosten (€)	verlies in kg droge stof	Diersoorten	percentage
gebied 1	4,50	buurtperceel	14	12	2			1350	grauwe gans	75%
gebied 2	2,30	buurtperceel	14	11	3			1035	nijlgans	10%
gebied 3								0	Canadagans	15%
gebied 4								0		
gebied 5								0		
totaal	6,80							2385		
Etcetera										

Figuur 1. Rapportage bezoek grasland zomer (het format is een voorbeeld, het gaat om de data die digitaal geleverd worden)

Plannen bezoeken

Om een goed beeld van de schadeveroorzakende diersoorten en de ontwikkeling van de schades te krijgen bezoekt een taxateur het bedrijf meestal meerdere keren. Nadat de opdracht voor de taxatie van zomerschade vanuit BIJ12 aan het taxatiebureau is gegeven neemt taxateur contact op met de grondgebruiker. Uit het protocol taxatie faunaschade gewassen volgt dat de taxateur dit binnen 7 werkdagen doet. De taxateur plant een eerste bezoek om de eerste snede zomerschade (dus eigenlijk tweede snede dat jaar) te taxeren. Taxateur maakt met de grondgebruiker afspraken voor taxatie vervolg snedes. In de praktijk wordt de taxateur gebeld door de grondgebruiker als er beweid of gemaaid gaat worden.

Ontwikkeling schadebeeld op perceel

Per bezoek wordt aangegeven hoe de schade zich ontwikkelt op het bedrijf. Daarbij is de keuze uit de volgende soort ontwikkelingen.

- geen
- gering
- licht
- matig
- zwaar

Percentages diersoort(en) op perceel

Per bezoek wordt aangegeven of diersoorten of sporen van diersoorten aanwezig zijn op het perceel. Het noteren van de juiste schadeveroorzakende diersoorten en de percentages per bezoek is van belang om bij de eindtaxatie een goede inschatting te maken. Er is nog een extra vak beschikbaar met opmerkingen per perceel over de diersoort en de schade (zie voorbeeld). Indien geen dieren op het perceel aanwezig zijn kan hier aangegeven worden dat er wel vraatschade of uitwerpselen zijn die duiden op een bepaalde diersoort.

Methode schadebepaling zomergras

Om te bepalen wat de opbrengstderving van zomergras is door faunaschade zijn een aantal methoden beschikbaar:

1. Meten is weten-methode: Bepalen grasverlies in kg droge stof van een perceel met grashoogtemeter door systematische meting perceel (zoals bij eerste snede (zie richtlijn A))
2. Bepalen grasverlies van een perceel met grashoogtemeter en grasgroeitabellen
3. Visuele methode, inschatting van verlies in kg droge stof

Van deze methodes heeft methode 1 de eerste voorkeur en methode 3 de laatste. Enkel wanneer de beste methode niet toepasbaar is wordt overgestapt naar het eerstvolgende alternatief. Hierbij wordt altijd een toelichting gegeven, waarom de betere methode niet toepasbaar is.

In het bezoeksrapport kan aangegeven worden welke methode wordt gebruikt, zie onderstaande uitsnede uit het bezoeksrapport.

Schademeting			
perceel	hectares	verlies in kgds	methode
2	10,40	-	visueel
3	10,20	200,00	visueel
4	14,30	300,00	ghm
6	12,20	240,00	ghm
7	10,00	-	visueel

Methode Meten is weten

Deze methode is beschreven in het rapport Meten is weten. Ieder perceel wordt systematisch afgelopen met 30 metingen met de grashoogtemeter per perceel voor grote percelen (> 5ha) en minimaal 10 metingen op kleinere percelen. De opbrengstderving wordt in het bezoekerapport genoteerd in kg droge stof. Voor zomergras en najaar gras wordt gerekend met 120 kg droge stof per cm per ha bij de omrekening van centimeters naar kg droge stof.

Methode grasgroeitabellen

Deze methode is alleen te gebruiken in situaties met een zeer hoge ganzendruk in de zomer waarbij het schadebeeld/ ganzendruk binnen het bedrijf redelijk uniform is. In overleg met de aanvrager wordt een perceel geselecteerd dat niet gemaaid of beweid is. Dit perceel wordt bemeten volgens de methode Meten is weten. Als referentie worden de grasgroeitabellen uit de regio genomen voor betreffende periode.

Visuele methode

De visuele methode kan gebruikt worden in gevallen waar andere methode niet bruikbaar zijn bv generatieve fase gewas (gras in de aar). De methode vraagt wel een goede inspectie van de schadepercelen uit de aanvraag. Met deze methode wordt door de taxateur op het oog ingeschat of er en waar de beschadigde delen zitten en wordt een inschatting gemaakt van de beschadigde oppervlakte en de gemiste kg droge stof. Wat had er aan gras moeten staan, rekening houdend met de groeiomstandigheden en wat staat er nu. De grashoogtemeter kan hierbij als hulpmiddel worden gebruikt om enkele metingen te doen en de referentie te bepalen. Dit in tegenstelling tot methode grasgroeitabellen waarbij het hele perceel systematisch moet worden bemeten. Een nuttig hulpmiddel is hier ook de potentiële grasgroecijfers uit de regio in die periode. Hoeveel gras groeide er in deze regio in de afgelopen weken.

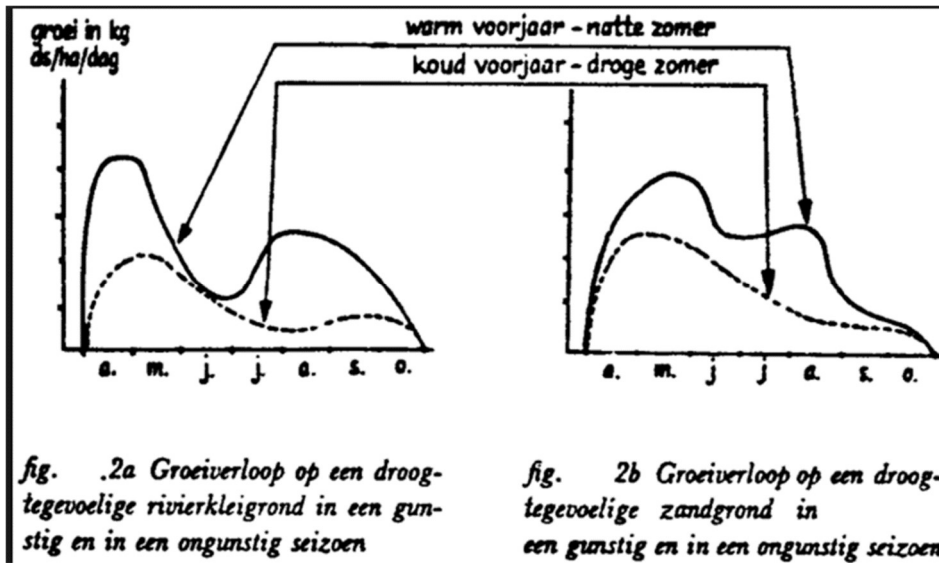
Controle methode met ganzenaantallen

Een methode die in de praktijk regelmatig door taxateurs wordt gebruikt om schade in te schatten is de ganzentelmethode. Door het aantal ganzen te tellen op de percelen en dit te vermenigvuldigen met de gemiddelde ganzenvraat per dag kan een beeld worden verkregen wat de ganzen per dag wegvreten. **Deze methode is uitdrukkelijk niet bedoeld om de schade te bepalen maar ter controle van de cijfers verkregen met de andere methoden.** Een gans eet gemiddeld 0,35 kg ds per dag. Indien van toepassing kan daarbij nog tot 0,15 kg ds per dag gerekend voor vertrapping en uitwerpselen. Rekenvoorbeeld: 100 ganzen gedurende 4 weken is:

$100 \text{ ganzen} \times 28 \text{ dagen} \times 0,35\text{-}0,50 \text{ kgds/dag/gans} = 980 \text{ kg droge stof}$

Groecijfers zomergras

Om een goede inschatting te maken voor het verlies aan zomergras is inzicht in de potentiële grasgroei op een perceel van belang. Er kan immers niet meer gras worden opgegeten door fauna dan dat er gras groeit. Grasgroei wordt uitgedrukt in kilogrammen droge stof per hectare per dag. In onderstaande figuur is de grasgroei uitgedrukt in kg droge stof per dag uitgezet tegen de tijd. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen klei- en zandgrond in een gunstig en ongunstig seizoen.

Duidelijk is dat de groeicijfers per dag sterk fluctueren afhankelijk van de maand, grondsoort, temperatuur en vochttoestand. Na de voorjaarspiek in april en mei daalt de grasgroei in de maanden juni en juli om in augustus weer licht te stijgen. De grasgroecijfers per week per regio zijn beschikbaar gesteld op <http://veeteelt.nl/voeding/gras>

Deze cijfers zijn bedoeld als hulpmiddel.

C. Taxatierichtlijn faunaschade in maïs

Deze richtlijn geeft de werkwijze weer voor taxatie van maïs (snijmaïs en korrelmaïs). Wat er in de taxatierapportage moet komen ligt vast, het is de resultaatverplichting van de richtlijn. Deze richtlijn ondersteunt bij het invullen van het taxatierapportage schade in maispercelen. In deze richtlijn worden methoden en technieken beschreven om tot een goede taxatie te komen.

Rapportage bezoek maïs

In figuur 1 en 2 zijn bezoek- en eindrapportage maïstaxatie weergegeven. De witte vakken zijn de gegevens die BIJ12 vereist. De gele vakken zijn de vakken die BIJ12 aanlevert, zie taxatieopdracht.

rapportage bezoek 1	Mais	Dossier 143123	
grondgebruiker	P. Janssen	Status concept	
taxateur	K.Pieterse		
datum bezoek	15-7-2019		
grondgebruiker	aanwezig niet gesproken		
percelen 2,3, 4, 6,7		(perceelnummering grondgebruiker in meitelling)	
Schadebeeld			
perceel	Ontwikkeling schade	aantallen diersoort	diersoort
2	nauwelijks schade	geen	tegenhoutwal lichte dassenschade,
3	beginnende schade	geen	lichte dassenschade en zwijnschade
4	veel schade	wilde zwijnen	verschillende delen plat door zwijnen
Indicatie schadebedrag		€	300
Opmerkingen			
met name in perceel 4 veel schade, zwijnen in het perceel aanwezig			

Figuur 1. Rapportage bezoek taxatie maïs (het format is een voorbeeld, het gaat om de data die digitaal geleverd worden)

Taxatierapport	Gewas Mais, Snij-	zaaknummer 143123	opleverdatum 22-9-2020				
Grondgebruiker		Opdracht					
naam	P. Janse	opdrachtdatum	27-5-2021				
Adres	randweg 14 a	Spoed	nee				
Postcode	1934CC	Biologisch	nee				
Plaats	Bovensmilde	Autotax	nee				
contact persoon	Piet Janse	aanvraagdum	27-5-2021				
E-mail		Eerste schade	25-5-2021				
telefoon	0612345678						
taxateur		Toegepaste uitgangspunten					
1ste taxateur	K Pieterse	Prijs	0,13				
2de taxateur	J. Jansse	kg per ha	16.500				
		prijs herinzaai	305				
contact grondgebruiker	aanwezig niet gesproken						
Opmerkingen taxateur							
herinzaai 15-11juni percentage 37%							
overzicht schadetaxatie per perceel							
Perceel nr	Naam perceel	schade-oppervlak (ha)	gewasverlies (kg)	gewasverlies (€)	herinzaaikosten (€)	Totaal (€)	
2	achter de stal	1,53	9463	€ 1.230,16	€ 158,60	€ 1.388,76	
3	voor huis	3,25	2681	€ 348,56		€ 348,56	
4							
6							
7							
Totaal		4,78	0,00			€ 1.737,32	
specificatie schade per perceel							
perceel: 2, achter de stal		perceeloppervlakte: 10,4 ha		datum taxatie: 2 3-jun-21			
	schadeoppervlakte (ha)	gewasverlies (%)	gewasverlies (kgds)	gewasverlies (€)	herinzaai (ha)	herinzaai (€)	totaal
gebied 1	1,11	37%	6776,55	€ 880,95	0,3	€ 91,50	€ 972,45
gebied 2	0,42	37%	2564,1	€ 333,33	0,2	€ 61,00	€ 394,33
gebied 3	0,02	37%	122,1	€ 15,87	0,02	€ 6,10	€ 21,97
gebied 4							
gebied 5							
totaal	1,55		9.463	€ 1.230,16		€ 158,60	€ 1.388,76
Diersoorten	percentage						
Roek	100%						
perceel: 3,voor het huis		perceeloppervlakte: 4,5 ha		datum taxatie: 2 26-okt-21			
	schadeoppervlakte (ha)	gewasverlies (%)	gewasverlies	gewasverlies (€)	herinzaai (ha)	herinzaai (€)	totaal
gebied 1	3,25	5%	2681,25	€ 348,56			€ 348,56
gebied 2							
gebied 3							
gebied 4							
gebied 5							
totaal	3,25		2.681	€ 348,56		€ 0,00	€ 348,56
Diersoorten	percentage						
Das	100%						

Figuur 10. Eindrapportage taxatie maïs (het format is een voorbeeld, het gaat om de data die digitaal geleverd worden)

schade aan maïs

Schade aan maïs treedt grofweg op twee momenten op: na de inzaai in de eerste fase van de groei (mei) en in de fase dat het gewas afrijpt (augustus/september). De werkwijze van schade bepalen verschilt doordat in het afrijpende gewas de maïs hoog staat en het lastiger is de plekken waar de schade zich bevindt te overzien. Net als voor andere gewassen geldt dat zowel de schade kort na inzaai als schade kort voor de oogst in één taxatierapport wordt meegenomen (één teelt is één rapport).

Schade aan pas ingezaaide maïs

De taxateur bepaalt hoeveel bezoeken noodzakelijk zijn voor een goede schadetaxatie. Bij voorkeur is de aanvrager aanwezig bij het bezoek. Indien nodig bezoekt de taxateur

het schadeperceel meerdere keren. Taxatie vindt plaats door het steekproefsgewijs tellen van het aantal beschadigde planten. Door het aantal planten in het beschadigde deel en in het referentiegebied op meerdere plekken per 10 m rijlengte te tellen ontstaat een beeld van de schade. De taxateur berekent vervolgens het percentage verloren planten per perceel of deel van een perceel en noteert dit in het taxatierapport. Wanneer het beschadigde (deel van) perceel al is overgezaaid kan er geen taxatie meer plaatsvinden van de schade.

Indien het perceel maïs dermate door de fauna is beschadigd dat deze (gedeeltelijk) nieuw ingezaaid moet worden, dan worden hiervoor de herinzaaikosten (zaaizaai- en loonwerkkosten conform KWIN AGV) in het taxatierapport meegenomen. Indien er opbrengstverlies optreedt vanwege het latere moment van inzaai, dan wordt dit -voor zover als deze latere inzaai veroorzaakt is door de faunaschade- ook meegenomen in de taxatie. Onderstaande tabel is een richtsnoer voor het bepalen van opbrengstderving aan de hand van het herinzaai moment. Naast het beschreven percentage opbrengstderving kunnen ook de kosten voor het herinzaaien (zaaizaad en zaaien zelf) in de taxatie meegenomen. Deze worden afgerekend overeenkomstig de normbedragen vanuit de KWIN AGV. Wordt er een ander gewas dan maïs ingezaaid (bijvoorbeeld omdat het te laat is om nog maïs in te zaaien), dan worden alleen (her)inzaaikosten voor de maïs berekend.

Opbrengstderving overzaaien:	
week herinzaai	opbrengstderving
1-7 mei	0%
8-14 mei	5%
15-21 mei	11%
22-28 mei	18%
29-4 juni	27%
5-11 juni	37%
12-18 juni	48%

Indien een perceel in zijn geheel nieuw ingezaaid moet worden, dan is er (daarna) sprake van een nieuwe teelt. Bij eventuele schade in het nieuw ingezaaide perceel zal de grondgebruiker een nieuwe aanvraag moeten indienen. Indien het geheel aan oppervlakte (perceel/percelen) van een aanvraag opnieuw ingezaaid moet worden, dan kan het taxatierapport dan direct worden afgewerkt. Indien de aanvraag ook percelen betreft die niet opnieuw hoeven worden ingezaaid, dan moet het dossier nog worden aangehouden.

Samengevat:

- Bepaal de totale oppervlakte van het perceel, zie taxatieopdracht BIJ12.
- Bepaal de beschadigde oppervlakte binnen het perceel. Maak hierbij zo nodig onderscheid naar meerdere schadeniveaus. Bij hoefdieren en dassen: aantal beschadigde planten worden geteld en vergeleken met de referentie. Voor vogelschade etc.: tel het aantal planten in het beschadigde deel en in het referentiegebied door op meerdere plekken 10 m rijlengte te tellen. Het is ter beoordeling van de taxateur hoeveel tellingen nodig zijn om een goede totale schatting te krijgen. Dit is afhankelijk van het schadebeeld (bij uniform schadebeeld zijn weinig tellingen nodig, bij veel variatie in schade, zijn meer tellingen nodig). Bereken het percentage verloren planten. In sommige gevallen is het nog mogelijk om de maïs (pleksgewijs) bij- of opnieuw in te zaaien. In dat geval kosten rekenen voor deze herinzaai én -afhankelijk van het moment van herinzaai- ook eventueel opbrengstverlies als gevolg van de late inzaai.

- Teken situatie in op perceelskaart.
Deze informatie wordt vastgelegd op het taxatieformulier.

Schade aan afrijpende maïs

De schade bestaat uit het aan- en opvreten van kolven en het omduwen van planten.

Het schadebeeld is per diersoort verschillend:

- dassen duwen individuele planten om en vreten de kolf op. De schade is doorgaans te vinden in perceelranden, dicht bij de wissels naar de burchten;
- wilde zwijnen vernielen meestal grotere gewasoppervlakten. Op de schadeplekken ligt het gewas plat en de kolven zijn afgevreten. Wilde zwijnen maken vaak op meerdere plekken in het perceel schade.
- Vogels kunnen in de randen van de maïs kolven aan- en leegpikken waardoor schimmel kan ontstaan.

De werkinstructie voor het opnemen van de schade is als volgt:

- Bepaal de totale oppervlakte van het perceel, zie taxatieopdracht BIJ12.
- Doorloop het gehele perceel systematisch om te bepalen waar de beschadigde oppervlakte zich bevinden;
- Indien schadeplekken worden ontdekt stel vast of dit het gevolg is van fauna of dat er andere oorzaken zijn (stormschade, maïsstengelboorder).
- Stel per schadeplek het beschadigd oppervlak vast en het percentage beschadigde planten.
- Teken de schadesituatie in op de kaart
- Indien het perceel geoogst is kan geen taxatie plaatsvinden en is de schade nul. Er wordt niet vanaf de foto getaxeerd.

Gelegerd gewas is doorgaans niet of slechts gedeeltelijk oogstbaar. Opruimwerkzaamheden voor gelegerd gewas is vervolgschade en geen onderdeel van de schadetaxatie.

Vaststelling schadeveroorzakende soort

De taxateur bepaalt welke soorten schade veroorzaakten en vermeldt dit op het taxatieformulier. Om te bepalen welke dieren de schade hebben veroorzaakt wordt de volgende informatie gebruikt:

- Waarneming van diersoorten in het schadeperceel en in de directe omgeving
- Informatie vanuit de aanvraag en van de grondgebruiker
- Sporen in het perceel (pootafdrukken, veren, keutels, vraatsporen)
- Het beeld van de schade. Denk hierbij aan:
 - wilde zwijnen kunnen zaaizaad opwroeten, jonge planten afbijten, kolven aanvreten, planten omduwen bij het wroeten of door loopsporen en ligplekken.²
 - Dassen kunnen kolven aanvreten, graafschade aanrichten, planten omduwen door loopsporen.
 - Pikschaade door spreeuwen, roeken, kraaien en kauwen. Ganzen of zwanen kunnen kolven kaalvreten. Bij alleen vraat van kolven 60% schade rekenen.
- Is het waarschijnlijk dat deze diersoort voorkomt in deze regio?

Schadeberekening

Aan de hand van de gegevens uit de KWIN wordt de schade aan snij- of korrelmaïs als volgt berekend:

Schade = beschadigde oppervlakte X opbrengstderving (%) X opbrengst/ha

² Zie rapport 'Beoordelingssystematiek Faunaschade. Onderdeel Mais' voor foto's van schadebeelden van wilde zwijnen en dassen.

D. Taxatierichtlijn faunaschade in graan

Deze richtlijn geeft de werkwijze weer voor taxatie van graan. Wat er in de taxatierapportage moet komen, ligt vast. Het is de resultaatverplichting van de richtlijn. Deze richtlijn ondersteunt bij het invullen van het taxatierapportage schade in graanpercelen. In deze richtlijn worden methoden en technieken beschreven om tot een goede taxatie te komen.

Rapportage Graan

In figuur 1 en 2 zijn bezoek- en eindrapportage graantaxatie weergegeven. De witte vakken zijn de gegevens die BIJ12 vereist. De gele vakken zijn de vakken die BIJ12 aanlevert, zie taxatieopdracht figuur 7 pagina 18.

rapportage bezoek 1		Graan	Dossier 143123
grondgebruiker		P. Janssen	Status <input type="text" value="concept"/>
taxateur		K.Pieterse	
datum bezoek		15-7-2019	
grondgebruiker		mee het veld in	
percelen 2,3, 4		(perceelnummering grondgebruiker in meitelling)	
Schadebeeld			
perceel	Ontwikkeling schade	aantallen diersoort	opmerkingen
2	nauwelijks schade	enkele duif	
3	beginnende schade	geen	enkele plekken,
4	veel schade	20 grauwe, 30 duiven	gelegerd graan, platgetrapt, veel ganzen geweest
afweermiddelen			
<input type="text" value="geen"/>			
Opmerkingen			
nieuw telefoonnummer GG, verteld dat hij dit moet doorgeven aan BIJ12 perceel juist 3 dode smienten naast de vaart			

Figuur 11. Rapportage bezoek taxatie graan (het format is een voorbeeld, het gaat om de data die digitaal geleverd worden)

rapportage eindtaxatie		Graan		dossier	143123
grondgebruiker	P. Janssen			status	concept
taxateur	K.Pieterse	gewas	wintergraan		
datum bezoek	15-7-2019	kg per hectare	8900		
grondgebruiker	mee het veld in	prijs	0,19	per kg	

perceel	hectare	schadecomponenten		diersoort	percentage
2	10,4				
	10,4	hectare met	0 % verlies		
		hectare met	0 % verlies		
		hectare met	0 % verlies		
		hectare met	% verlies		
3	10,2			Grauwe	50%
	5,1	hectare met	10 % verlies	duif	50%
	2,1	hectare met	10 % verlies		
	3,0	hectare met	0% % verlies		
		hectare met	% verlies		
4	14,3			duif	10%
	2,1	hectare met	30 % verlies	grauwe	90%
	12,2	hectare met	5 % verlies		
			% verlies		
			% verlies		

opmerkingen

referentie op het perceel
 platgeslagen delen in perceel 2, oorzaak stormschade

Berekening

	verlies in KG DS	taxatiebedrag
2	-	€ 0,00
3	6.408	€ 1.217,52
4	11.036	€ 2.096,84
	-	€ 0,00
		€ 0,00
		€ 3.314,36

Figuur 12. Eindrapportage taxatie graan (het format is een voorbeeld, het gaat om de data die digitaal geleverd worden)

Taxatie schade aan graan

Voor de taxatie van graan zijn, afhankelijk van het moment dat de schade optreedt, meerdere bezoeken noodzakelijk. Alleen bij schade die kort voor de oogst in het afrijpende graan optreedt kan bij het eerste bezoek ook direct de eindtaxatie worden uitgevoerd. Bij schade die optreedt in de periode kort na opkomst zijn in zijn algemeenheid meerdere bezoeken benodigd om tot een correcte inschatting van de opbrengstderving te kunnen komen. Hierbij dient onder andere rekening gehouden te worden met de plantdichtheid, de aardichtheid en de korrelvulling. In beginsel zal de eindtaxatie altijd kort voor de oogst plaatsvinden. De taxateur bepaalt hoeveel bezoeken noodzakelijk zijn voor een goede schadetaxatie. Bij voorkeur is de aanvrager aanwezig bij het bezoek.

Bepaling referentie

De taxateur bepaalt of schadebepaling op dit moment zinvol is. Zo ja, dan selecteert de taxateur een referentiegebied, bij voorkeur in hetzelfde perceel. Als dit niet mogelijk is dan wordt bij voorkeur een perceel op hetzelfde bedrijf met dezelfde groeiomstandigheden gekozen.

Met de referentiemeting wordt het aantal planten geteld in het referentiegebied met een telraam van 0,5 x 0,25 m. Indien sprake is van een homogeen gewas, is het voldoende twee metingen te verrichten en uit te gaan van het gemiddelde. Als deze twee metingen echter sterk verschillende waarden laten zien, zijn meer metingen noodzakelijk. Om het aantal planten/m² te berekenen, moet het aantal getelde planten in het telraam, van 0,25 x 0,5 meter, worden vermenigvuldigd met een factor 8.

Als geen referentieperceel beschikbaar is, kan als referentie worden uitgegaan van onderstaande schatting van het aantal planten/m².

<i>Aantal planten / m²</i>	<i>Opbrengstderving</i>
Meer 100	0%
van 80 tot 100	5-10%
van 50 tot 80	10-20%
minder dan 50	30-50%

Tabel 1. Te hanteren waarden als geen referentie beschikbaar is.

Bepaling voorjaarschade op schadeperceel

- De taxateur bepaalt de totale oppervlakte van het schadeperceel en welk deel van het perceel beschadigd is.
- Het beschadigde deel splitst hij op in delen van gelijke schade (bv deel met heel veel schade 15% en deel met weinig schade 5%). Hij bepaalt de oppervlakte van de delen en noteert dit op de kaart en in de rapportage
- Vervolgens verricht hij verschillende metingen in de beschadigde delen.
- Per beschadigd deel verricht de taxateur een aantal metingen met het telraam en bepaalt het gemiddelde aantal planten. Het schadepercentage wordt als volgt berekend:

$$\text{schadepercentage (\%)} = 1 - \frac{\text{aantal planten telraam schadedeel}}{\text{aantal planten referentie}}$$

of de gegevens uit bovenstaande tabel worden gehanteerd

- Bovenstaande actie worden herhaald voor de verschillende beschadigde delen.

Doorvoeren van eventuele correcties

De taxateur voert een correctie op de meting uit als hij/zij van mening is dat de meting een onderschatting geeft van de schade. De volgende situaties zijn mogelijk:

- Verslemping als gevolg van de schadeveroorzakende soort. In dit geval wordt de schade met 5% vermeerderd.
- Intensieve begrazing over een langere periode of begrazing na eind april. In dit geval wordt de schade met 10% vermeerderd.
- Als het aantal planten op sommige delen van het perceel minder dan 30 per m² is, komt dit deel in aanmerking voor herinzaai met zomertarwe.

40% regeling

Bij zeer ernstige schade aan een wintergraan kan het vanuit economisch oogpunt beter zijn het gewas om te werken. Hiervan is sprake indien de plantdichtheid op het gehele perceel aan het eind van de winter minimaal 50% is afgenomen. In dat geval is het -om een nog zo optimaal mogelijke opbrengst te behalen- rendabel om in het (vroege) voorjaar een zomergraan in te zaaien en daarmee de schade zoveel mogelijk te beperken.

Het graanperceel kan dan afgetaxeerd worden, waarbij 40% van de potentiële opbrengst van het wintergraan als schade wordt genoteerd. Hiermee worden de kosten voor het opnieuw inzaaien en voor de minderopbrengst van het zomergraan ten opzichte van het wintergraan gecompenseerd.

Voor wat betreft de te hanteren gewasprijs zijn er vervolgens twee opties:

- Indien het gehele dossier in deze regeling wordt afgehandeld kan in overleg met de grondgebruiker worden besloten om de prijs van het voorgaande (oogst)jaar toe te passen. Het taxatierapport kan de direct worden opgemaakt en afgerond.
- Indien voorgaande niet mogelijk of gewenst is, dan wordt de prijs van het betreffende oogstjaar toegepast. Consequentie daarvan is dat het dossier wordt aangehouden en afgerond zodra die prijs bekend is.

De rekensom in het rapport ziet er dan als volgt uit:

40% schade x oppervlakte perceel x kg opbrengst wintergraan per ha (KWIN) x prijs per kg wintergraan = getaxeerd schadebedrag

Deze 40% regeling kan ook worden toegepast bij andere zwaar beschadigde wintergewassen zoals winterveldbonen en winterkoolzaad.

Bepaling zomerschade op schadeperceel

- De taxateur bepaalt de totale oppervlakte van het schadeperceel en welk deel van het perceel beschadigd is.
- Het beschadigde deel splitst hij op in delen van gelijke schade (b.v. deel met heel veel schade 40% en deel met weinig schade 5%). Hij bepaalt de oppervlakte van de beschadigde delen en noteert dit op de kaart en in de rapportage.
- Vervolgens verricht hij verschillende metingen om het percentage beschadigd in de verschillende beschadigde delen te bepalen.
- De schade aan graan bestaat uit leeggevreten aren en platgelopen gewas/niet oogstbaar gewas.
 - Leegevreten aren: Hij schat dan het percentage aren dat leeg is in. Hij pakt hiervoor op meerdere representatieve plekken een bos stengels en bepaalt door telling welk percentage leeg is.

- Platgegeslagen gewas: De taxateur beoordeelt de platgeslagen delen gewas, onderzoekt wat de oorzaak is en noteert de schade die door fauna wordt veroorzaakt. Andere oorzaken van platslaan (storm/regen) worden genoteerd bij opmerkingen.
- Wissels, ligplekken of wroetplekken: stel bij wroetschade vast of herstelwerk nodig is (grondbewerking, overzaaien). Hierbij wordt rekening gehouden met het moment waarop de schade zich voordoet; laat in het groeiseizoen is overzaaien niet zinvol meer.

Samengevat is de werkinstructie voor het opnemen van de schade als volgt:

- Bepaal de gewasdichtheid (aantal planten/m²) op het referentieniveau
- Bepaal de totale oppervlakte van het perceel, zie taxatieopdracht BIJ12.
- Voorjaarschade: Bepaal de beschadigde oppervlakte binnen het perceel en bepaal de schade (aantal planten/m²) binnen de beschadigde oppervlakte. Maak hierbij zo nodig onderscheid naar meerdere schadeniveaus (bijv. opbrengstderving 10%, 20% of 50%).
- Zomerschade: Bepaal of sprake is van leeggevreten aren dan wel kleinere aren ten gevolge van groeistress en bepaal door telling welk percentage leeg is. Beoordeel de delen met platgeslagen gewas wat de oorzaak is en meet en noteer het percentage veroorzaakt door fauna. Beoordeel of herstelwerk (grondbewerking, overzaaien) nodig is.
- Teken situatie in op perceelskaart.
Deze informatie wordt vastgelegd op het taxatieformulier.

Vaststelling schadeveroorzakende soort

De taxateur bepaalt welke soorten schade veroorzaakten en vermeldt dit op het taxatieformulier. Om te bepalen welke dieren de schade hebben veroorzaakt wordt de volgende informatie gebruikt:

- Waarneming van diersoorten in het schadeperceel en in de directe omgeving
- Informatie vanuit de aanvraag en van de aanvrager
- Sporen in het perceel (pootafdrukken, veren, keutels)
- Het beeld van de schade. Denk hierbij aan:
 - ganzen
 - zwanen
 - konijnen
 - wilde zwijnen
 - dassen
 - kauwen
 - houtduiven
 - holenduiven
 - mussen
 - eenden (met name langs sloot)
 - roeken
- Is het waarschijnlijk dat deze diersoort voorkomt in deze regio?

Belangrijkste aanwijzing om de schadeveroorzakende soorten te bepalen is het schadebeeld die in het gewas wordt achterlaten.

Wilde zwijnen veroorzaken schade door:

- wroeten en vreten;
- het omduwen van planten in loopsporen en ligplekken. Soms zeer grote plekken in het perceel.

Dassen veroorzaken schade door:

- vraat aan het gewas;

- graafschade door het graven van nieuwe burchten of vluchtpijpen, waardoor:
 - de oogstbare oppervlakte wordt verkleind;
 - planten worden omgeduwd;
- het omduwen van planten in loopsporen. Doorgaans beperkt tot de perceelranden. De taxateur maakt een schatting van het aandeel dat de verschillende soorten hebben in de schade en noteert dit op het taxatieformulier.

Schadeberekening

Aan de hand van de gegevens uit de KWIN wordt de schade als volgt berekend:

Schade = beschadigd oppervlakte X opbrengstderving (%) X opbrengst/ha

Kosten overzaaien = overzaaivergoeding X beschadigd oppervlak

E. Taxatierichtlijn faunaschade in fruit

Deze richtlijn geeft de werkwijze weer voor taxatie fruit. Wat er in de taxatierapportage moet komen ligt vast, het is de resultaatverplichting van de richtlijn. Deze richtlijn geeft de werkwijze weer bij het invullen van het taxatierapportage schade in fruit. In deze richtlijn worden methoden en technieken beschreven om tot een goede taxatie te komen.

Rapportage fruit

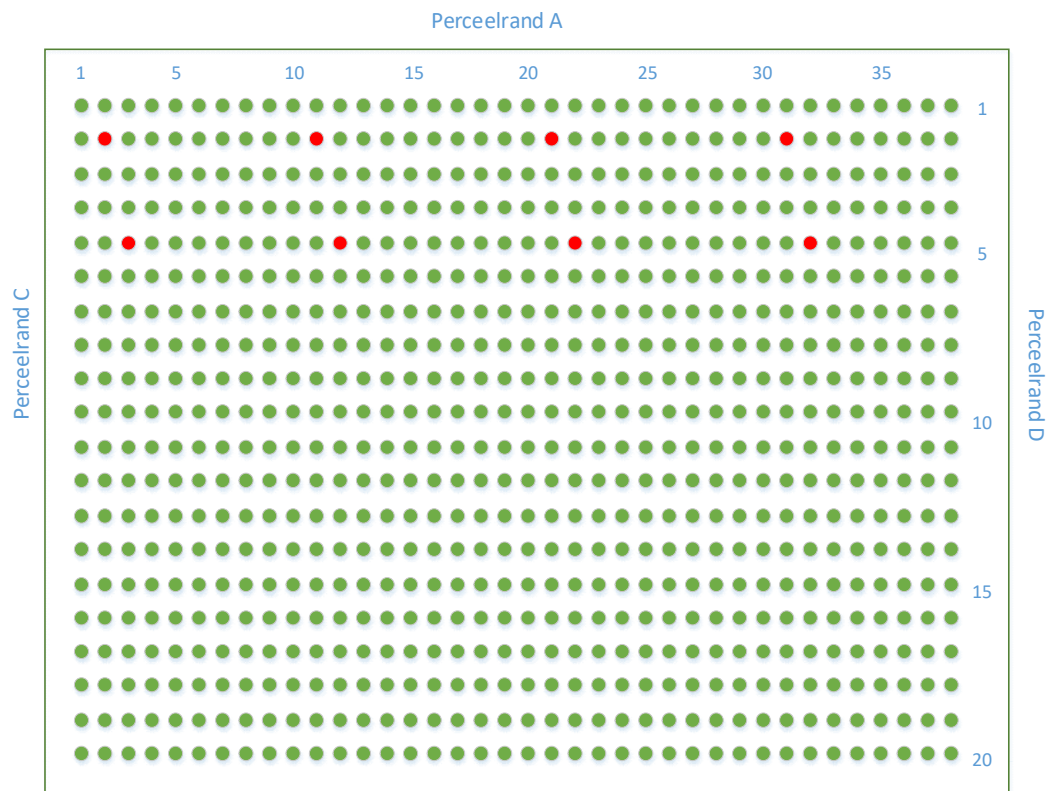
In figuur 16 en 17 zijn bezoek- en eindrapportage fruittaxatie weergegeven. De witte vakken zijn de gegevens die BIJ12 vereist. De gele vakken zijn de vakken die BIJ12 aanlevert, zie taxatieopdracht.

rapportage taxatiebezoek		Peer	dossier 143123	
grondgebruiker	P. Janssen	biologisch	<input type="text" value="n"/>	status <input type="text" value="concept"/>
taxateur	K.Pieterse			
datum bezoek	1-2-2019			
grondgebruiker	aanwezig niet gesproken			
percele	n 2,3, 4, 6,7 (perceelnummering grondgebruiker in meitelling)			
perceel	Ontwikkeling schadebeeld	aantallen diersoort	Opmerkingen	
2	nauwelijks schade	enkele koolmees		
3	beginnende schade	enkele koolmees		
4	nauwelijks schade			
6	veel schade	10 tallen koolmees, 3 ekster en 5 kraai		
7	beginnende schade			
afweermiddelen	<input type="text" value="vlaggen en knalapparaat aanwezig op alle percelen"/>			
Opmerkingen				
<input type="text" value="gegevens aanvrager kloppen"/>				

Figuur 13. Rapportage bezoek taxatie fruit (het format is een voorbeeld, het gaat om de data die digitaal geleverd worden)

- Bereken het totaal aantal beschadigde vruchten voor de rijen 1 t/m 3 (rij 2 wordt hiervoor als representatief gezien) en voor de rijen 4 t/m 6 (rij 5 is representatief). Totale schade is dus: 3 x (aantal beschadigde vruchten rij 2 + aantal beschadigde vruchten rij 5)
 - Doorvoeren correcties: met name in hoogstambomen is het niet mogelijk boven in de toppen te controleren op pikschade. In dergelijke gevallen kan de taxateur ervoor kiezen het aantal beschadigde vruchten met een bepaald percentage te verhogen.
4. Rijen haaks op de perceelsrand:
- Bereken het gemiddeld aantal beschadigde vruchten/boom
 - Bereken het totaal aan beschadigde vruchten van de eerste 15 bomen in de rijen = gemiddeld aandeel beschadigde vruchten/boom x 15 bomen x (aantal rijen minus 12 rijen, om dubbeltelling met de rijen evenwijdig aan perceelsrand te voorkomen).
5. Bereken het totaal aantal beschadigde vruchten in de vier randen van het perceel = aantal evenwijdige zijde 1 + aantal evenwijdige zijde 2 + aantal haakse zijde 1 + aantal haakse zijde 2.
6. De tellingen en een eventuele correctie worden weergegeven op het schadeformulier.
7. Berekening van het aantal kg beschadigde vruchten:
- Het aantal beschadigde vruchten wordt per ras omgerekend naar gewicht in kg, m.b.v. onderstaande schattingen, dan wel door zelf op basis van het afwegen van circa 5 kg vruchten het aantal vruchten per kg te bepalen. Gemiddeld geldt:

Elstar en Jonagold:	5 vruchten / kg
Alkmene:	6 vruchten / kg
Doyenne du Comice:	4 of bij grotere vruchten 3,5 vruchten / kg
Conference:	4,5 (bij grote), 5 of 5,5 (bij kleine) vruchten / kg
 - Voor biologische appels en peren wordt met 1 vrucht extra per kg gerekend

Figuur 15. tellingen uitvoeren fruitboomgaard

Ras:	Totaal aantal getelde beschadigde vruchten	Aantal bomen		Gem. aantal beschadigde vruchten/boom	Schade in totale rand
		Waarvan beschadigde vruchten geteld	Totaal in rij		
Rand A – evenwijdig rij 2	(a)	(b)	(c)	(b)	$3 * (c) * (a)/(b)$
Rand B – evenwijdig rij 5	idem				
			Aantal rijen		
Rand C – haaks	(d)	(e)	(f)	(e)	$15 * [(f) - 12] * (d)/(e)$
Rand D - haaks	idem				

Berekening totale schade (in kg) = Schade Rand A + Schade Rand B + Schade Rand C + Schade Rand D / Aantal vruchten per kg.

Bijlage 1 Nadere toelichting prijzen

De prijzen die voor vaststelling van de schade worden gebruikt, worden door de directeur van BIJ12 vastgesteld.

Prijzen op basis van KWIN

Voor de prijs- en opbrengstgegevens die in de schadeberekeringen worden gehanteerd wordt in beginsel uitgegaan van de gestandaardiseerde normgegevens uit de meest recente uitgave van de KWIN. De KWIN-AGV (Kwantitatieve Informatie Akkerbouwgewassen en Vollegrondsgroenten) is een -op dit moment- driejaarlijkse uitgave van Wageningen UR, Praktijkonderzoek Plant en Omgeving en geeft een voortschrijdend meerjarig gemiddelde van de prijs- en opbrengstgegevens van verschillende gewassen. Hiermee wordt een objectieve maatstaf gehanteerd, die controleerbaar is en uitgaat van op een juiste en eenduidige wijze verzamelde prijs- en opbrengstgegevens.

Voordeel hierbij is eveneens dat men bij de prijsbepalingen niet afhankelijk is van (sterk) fluctuerende marktprijzen en er hoeft geen vertraging te worden opgelopen bij het beslissen op tegemoetkomingsaanvragen vanwege het nog niet beschikbaar zijn van marktprijzen. Dat het hanteren van de KWIN-prijzen tot gevolg heeft dat in sommige gevallen de gehanteerde prijzen hoger liggen dan de op dat moment geldende marktprijs en op andere momenten lager is dan de op dat moment geldende marktprijs is een omstandigheid die hierbij door BIJ12 is ingecalculleerd.

Voor de bepaling van de prijzen van landbouwhuisdieren wordt in principe de KWIN Veehouderij als uitgangspunt genomen. Deze wordt jaarlijks/tweejaarlijks uitgegeven.

Prijzen niet op basis van KWIN

Voor enkele veel geteelde gewassen, zoals grasland (drogestofprijzen) en fruit (appels en peren) voorziet de KWIN niet in gegevens of is vanuit het verleden een andere werkwijze voor prijsvaststelling afgesproken (granen) en worden de prijzen jaarlijks door BIJ12 vastgesteld en aan het taxatiebureau medegedeeld.

In geval van contractteelt, waarbij het contract vooraf is opgesteld, er een gegarandeerde prijs is afgesproken en het contract betrekking heeft op het schadeperceel kan bij de taxatie worden uitgegaan van de contractprijs. Ook bij producten waar de handel per stuk gaat of waarvan de KWIN niet in een prijs voorziet, dient de taxateur aan te geven wat de marktprijs is op het moment dat hij taxeert, dan wel welke prijs dat product aan het eind van de oogst oplevert. BIJ12 kan beoordelen of deze prijs redelijk is. De prijsgegevens uit het contract kunnen dan als uitgangspunt worden gebruikt in het taxatierapport. Een kopie van het contract dient dan bij het taxatierapport te worden gevoegd.

In overige gevallen dient de taxateur in het taxatierapport aan te geven wat de marktprijs (en eventuele hectareopbrengst) is op het moment dat hij taxeert, dan wel welke prijs dat product aan het eind van de oogst oplevert. De aangehouden gegevens dienen gemotiveerd met het taxatierapport te worden opgeleverd.

Extra toelichting drogestofprijs

Voor grasland stelt de directeur van BIJ12 de te hanteren drogestofprijzen voor vers gras vast voor zowel de gangbare als de biologische bedrijfsvoering. Deze prijs per kilogram droge stof wordt op drie momenten in het jaar vastgesteld. In het voorjaar worden de te hanteren prijzen voor het voorjaarsgras (1ste snede gras) vastgesteld en aan het eind van de zomer de te hanteren prijzen voor het zomergras (2de en latere zomersneden) en in het najaar de prijs voor het oktobergras (gras-schade in maand oktober). De voorstellen voor de drogestofprijzen worden bepaald op basis van berekeningen opgesteld door Wageningen UR Livestock Research. De normvergoedingen die voor doorzaaien of en herinzaaien van grasland kunnen toegepast worden tevens door de directeur van BIJ12 vastgesteld.